Kuriér Katolíckej univerzity

INFORMAČNÝ SPRAVODAJCA KATOLÍCKEJ UNIVERZITY V RUŽOMBERKU ROČNÍK IV. ČÍSLO 1/2005

Katolícka univerzita v Ružomberku – tradícia a súčasnosť

Uplynulo päť rokov od vtedy, ako na základe existujúceho Pedagogického inštitútu sv. Ondreja v Ružomberku z roku 1995 a v intenciách dávnych snáh a návrhov slovenskej akademickej a kultúrnej kresťanskej inteligencie a Cirkvi vyvrcholili snahy o založenie a vznik prvej katolíckej univerzity na Slovensku. Slovensko sa tak v roku 2000 zaradilo medzi vyspelé demokratické krajiny, kde takéto právo už dávno existuje. To, čo sa na Slovensku zrodilo a vyrástlo, je však z hľadiska historického iba logických vyústením vyše dvestoročných snáh.

doc. PhDr. Boris Banáry, CSc.
rektor Katolíckej univerzity

Požiadavky na vzdelanostný profil učiteľov Slovenska v uplynulých storočiach neboli jednotné. Neexistovali ani školy ani kompetencie Cirkvi alebo grémia miest, ktoré by zabezpečovali obsadzovanie učiteľských miest. Neuspokojivý stav školstva v 17. a 18. storočí viedol k požiadavkám zaviesť organizovanú a špecializovanú prípravu učiteľov. Požiadavky predkladali viacerí školskí reformátori, ale až na konci 18. storočia registrujeme počiatky moderného školského systému. Tereziánske Ratio educationis z roku 1777 zaviedlo na Slovensku prípravu učiteľov na tzv. normálnych a hlavných školách, čo boli iba kurzy, ktoré sa organizovali vo väčších mestách.

Normálne školy stratili svoj význam v príprave učiteľov v prvej polovici 19. storočia vznikom prvých cirkevných preparandií a neskôr založením štátnych učiteľských ústavov. Prvú učiteľskú preparandiu na území Slovenska, resp. celého vtedajšieho Uhorska otvorili roku 1819 v Spišskej Kapitule. V čase vzniku preparandie bola Spišská Kapitula významným centrom spišskej diecézy: už v 13. storočí tu vznikla kapitulská škola a od roku 1815 mala svoj vlastný seminár určený na prípravu kňazov pre diecézu. Cirkev si už v tom čase uvedomila, že na vzdelanie a kresťanskú výchovu nemôžu stačiť len kňazi, rovnako aj to, že učiteľský ústav musí učiteľov nielen vzdelávať, ale aj duchovne formovať. Preto vznikli na východnom Slovensku tieto dva ústavy takmer súčasne, boli vzájomne prepojené a tvorili istý komplex vzdelanosti a duchovného života.

Tak sa na Spiši začalo s organizovaným a inštitucionálnym učiteľským vzdelávaním, ktoré sa zapísalo do dejín slovenskej pedagogiky a ovplyvnilo vývoj školstva na Slovensku, a to aj napriek tomu, že bol ústav po roku 1948 násilne zatvorený. Nadväzujúc na tradície učiteľského ústavu, vznikol v roku 1995 Pedagogický inštitút sv. Ondreja v Ružomberku. Ten sa neskôr transformoval na Pedagogickú fakultu sv. Ondreja a na jej základoch vznikla v jubilejnom roku 2000 Katolícka univerzita – opäť v Ružomberku.

Mesto Ružomberok ako genius loci sa dvakrát stalo miestom, ktoré prijalo do svojho lona prvú katolícku vysokú školu na Slovensku: spočiatku ako pedagogický inštitút a fakultu, neskôr aj ako univerzitu.

Katolícka univerzita v Ružomberku ako verejná vysoká škola konfesijného charakteru už piaty akademický rok poskytuje vzdelávanie vo viac ako 40 študijných programoch. Univerzita si predsavzala pružne reagovať na súčasné potreby vysokoškolského sektora, na potreby Cirkvi i celej spoločnosti. Preto rozvíja nielen svoje študijné programy, ale aj študentské a učiteľské zahraničné mobility. Je prirodzené, že sa chceme aj naďalej etablovať v medzinárodnom priestore, preto sa Katolícka univerzita v Ružomberku už v roku 2004 stala asociovaným členom Európskej asociácie katolíckych univerzít (FUCE). Trvalou úlohou vyplývajúcou zo zákona o vysokých školách je rozvoj vedeckovýskumnej činnosti a výskumu na univerzite. Tá sa orientuje na strategické rozvojové smery v oblasti výchovy a vzdelávania, výskumu v prírodných a sociálnych vedách, ďalej v oblasti zdravotníckych vied, informatiky alebo v humanitných vedách.

Vzdelávanie a kultúrne dedičstvo sú jadrom identity, ale kvalitné vzdelávanie môže zabezpečiť iba kvalitná vysoká škola. Preto jednou z ciest ku kvalite je aj internacionalizácia nášho vzdelávania. A čo môže ponúknuť Katolícka univerzita Slovensku a svetu? Predovšetkým široký rozhľad na konkrétnu realitu, môže vytvárať konštruktívny dialóg medzi vierou a rozumom, medzi vierou a inými vedami, viesť medzináboženský a medzinárodný dialóg. Môže poukázať na duchovný rozmer človeka, ktorý je odpoveďou na vieru.

doc. PhDr. Boris Banáry, CSc.
rektor Katolíckej univerzity

Budova rektorátu na Námestí Andreja Hlinku v Ružomberku

REKTORI HODNOTIA

Pri príležitosti 5. výročia založenia Katolíckej univerzity v Ružomberku požiadal súčasný rektor univerzity doc. PhDr. Boris Banáry, CSc., svojich dvoch predchodcov vo funkcii rektora, aby odpovedali na jeho dve otázky.

prof. RNDr. Pavol Kluvánek, CSc.
prvý rektor Katolíckej univerzity

Ako si spomínate na vznik a začiatky KU?

Po piatich rokoch, ktoré uplynuli od 1. júla 2000, keď formálne Katolícka univerzita vznikla, je asi privčas na spomienky memoárového typu. Pohľad na toto obdobie nie je oslobodený od dojmov z jednotlivých epizód a nie je pokrytý objektivizujúcou „patinou“ historického odstupu. Napriek tomu niektoré reflexie môžem urobiť už teraz.

Vznik KU nebola jednorazová udalosť. Nemožno zanedbať kontinuitu s Pedagogickým inštitútom a Pedagogickou fakultou sv. Ondreja. Za vlastné obdobie vzniku považujem obdobie od jari 1999 do zimy 2000, teda od sformovania samosprávnych orgánov univerzity a fakúlt. Toto obdobie je možné charakterizovať ako obdobie idealistického nadšenia a romantického dobrodružstva v tom najlepšom zmysle slova.

Poverenie a dôveru Konferencie biskupov Slovenska sme prijali ako výzvu vybudovať neštátne vysokoškolské pracovisko, ktoré by podľa konštitúcie „Ex corde ecclesiae“ prekonalo vžité bariéry, pretrvávajúce na vysokých školách z minulého obdobia. Chceli sme vytvoriť vzdelávaciu inštitúciu pre výchovu katolíckej inteligencie v nadväznosti na tradície nášho katolíckeho školstva v minulosti a vychádzajúc z najlepších skúseností katolíckych univerzít v zahraničí.

Obdobie od sformovania univerzity a jej orgánov – to sú vlastné začiatky univerzity – bolo už menej radostné. Oslabil sa vplyv predstaviteľov Cirkvi, stratila sa vnútorná jednota akademickej obce a univerzita sa začala uberať v koľajach, ktoré sú dodnes pre slovenské vysoké školy typické. Niektorí najbližší spolupracovníci, ktorí formovali perspektívu univerzity sa buď dostali na vedľajšiu koľaj, alebo celkom odišli (prof. Gombala, doc. Ligoš, Dr. Janáč, Dr. Frankovský a ďalší). Vytvorila sa situácia charakteristická pre sekulárne pracoviská – prioritná starosť o peniaze, kariéru a pod., a nie o vzdelanie a formáciu.

Ako vidíte dnešnú KU v perspektíve?

Perspektíva Katolíckej univerzity v Ružomberku závisí od toho, či na nej prevládnu pôvodné idey, s ktorými bola zriaďovaná. V tomto prípade sa KU vymaní z radu ostatných vysokých škôl na Slovensku a získa svoju jedinečnosť. Návod ako na to, je presne uvedený v citovanej pápežskej konštitúcii. Aby sa tak stalo, treba veriť, že v duchu evanjelia sv. Lukáša (12, 22 - 31) univerzita prežije aj vtedy, ak zamení poradie priorít a výchovu a vzdelanie postaví na prvé miesto. Potom môžeme dúfať, že Ten, ktorý takým zvláštnym spôsobom riadil udalosti vedúce k vzniku KU, naplní ju svojím Duchom, potrebným na pochopenie cieľov univerzity a na ich realizáciu vo sfére vzdelania a výchovy.

A nakoniec láska je potrebná na vytvorenie korektných vzťahov na KU, na pochopenie potreby dať svoju prácu do služby celku, ktorým je predovšetkým univerzita a až potom fakulty a ďalšie pracoviská.

Treba sa vrátiť k úsiliu o vytvorenie pracoviska, ktoré dáva prednosť hĺbke a intenzite pred jej extenzívnym rozvojom.

Ak sa toto všetko podarí, má KU šancu stať sa výnimočnou školou čo do významu a poslania v štruktúre univerzít na Slovensku.

Želám vedeniu a celej akademickej obci, aby sa to podarilo.

prof. RNDr. Jozef Ďurček, CSc.
druhý rektor Katolíckej univerzity

Ako si spomínate na vznik a začiatky KU?

Vznik Katolíckej univerzity bol spojený s dlhoročným zápasom o zmenu postojov spoločnosti k tejto otázke. Aj keď prvé návrhy odzneli už v roku 1992, do roku 1996 boli zákonom povolené len štátne vysoké školy a súhlas na vznik konfesijných vysokých škôl dala až novela v roku 1998. To

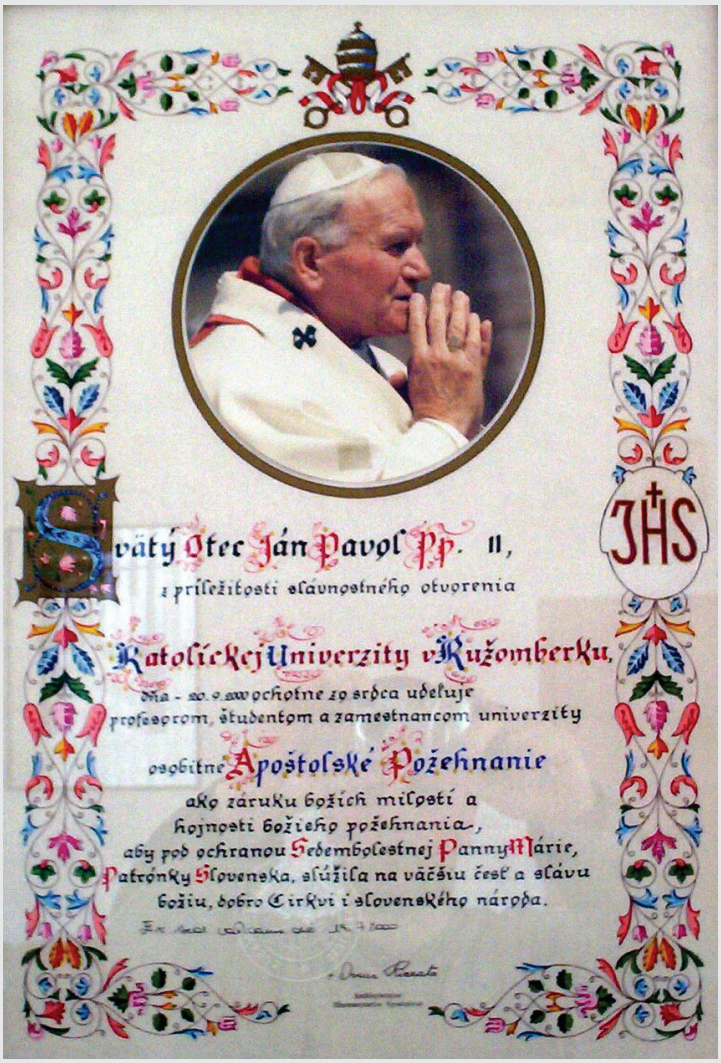

Požehnanie Svätého Otca pri príležitosti slávnostného otvorenia univerzity

umožnilo vznik KU ako neštátnej vysokej školy s obmedzenou podporou štátu. K plnému zrovnoprávneniu došlo až v roku 2002 pri odštátnení vysokých škôl, keď sa aj KU stala verejnoprávnou vysokou školou.

Slovensko sa tak tiež stalo krajinou bez diskriminácie konfesijných vysokoškolských ustanovizní.

O túto zmenu myslenia sa v nemalej miere zaslúžila Trnavská univerzita, ktorá umožnila vo svojom lone vznik KPF sv. Ondreja v Ružomberku a od nej štafetu podpory tejto fakulty prevzala Žilinská univerzita. Prezieravý bol aj postoj KBS, ktorá neprijala ponuky na vznik štátnej katolíckej univerzity a rozhodla sa – napriek finančným obetám – pre nezávislú univerzitu. Univerzitu však musia vybudovať učitelia. Vďaka patrí mnohým významným profesorom a docentom, ktorí napriek ťažkostiam spojeným s budovaním novej ustanovizne začali so zakladaním študijných odborov, zabezpečili univerzite akreditáciu a vytvorili podmienky na nástup mladej učiteľskej generácie. Treba však mimoriadne oceniť aj postoj mestských inštitúcií, farského úradu, mestského úradu i podnikateľskej sféry, ktoré pomáhali prekonávať mnohé problémy ekonomického charakteru.

Prvá budova rektorátu na Hrabovskej ceste

Ako vidíte dnešnú KU v perspektíve?

Perspektíva univerzity bude závisieť od jej schopnosti udržať si svoje špecifikum - katolícku identitu a súčasne aj kvalitu vzdelávania. Obidve otázky budú stále náročnejšie a náročnejšie. Rastie počet mladých učiteľov, ktorí majú ambície plniť obidve tieto úlohy rovnako dobre ako iné katolícke univerzity vo svete, a to aj napriek problémom, s ktorými naše vysokoškolské vzdelávanie zápasí. Univerzita prekonala mimoriadne vysoký nárast v počte študentov i otváraných študijných disciplín. Prevzala tým na seba veľkú zodpovednosť voči študentom i spoločnosti. Nástup vysokoškolskej reformy poskytol univerzite šancu rovnakých východiskových pozícii, aké majú aj ostatné vysoké školy, a je potrebné túto šancu aj využiť. Ukazuje sa, že viaceré kolektívy popri obsahovej prestavbe v plnej miere začínajú využívať i nové technologické možnosti predovšetkým v oblasti informačných technológii. Šancou pre univerzitu je aj jej pridruženie do federácie katolíckych univerzít v Európe a vo svete. Treba sledovať smerovanie týchto federácií a stať sa aktívnym účastníkom na tvorbe a realizácii ich plánov. História nás učí, že veľké diela – a takým je aj budovanie univerzity – sa nedajú uskutočniť bez ľudí zapálených pre vec, verných ideálom a ochotných aj osobných obetí. Verím, že Pán bude požehnávať univerzitu takýmito ľuďmi aj v budúcnosti.

HISTÓRIA VZNIKU KATOLÍCKEJ UNIVERZITY

1996
vznik Pedagogického inštitútu sv. Ondreja pri Trnavskej univerzite

1996
transformácia Pedagogického inštitútu na Katecheticko-pedagogickú fakultu

1997
začlenenie Katecheticko-pedagogickej fakulty do Žilinskej univerzity

1. 7. 2000
vznik Katolíckej univerzity, ako neštátnej vysokej školy transformáciou Katecheticko-pedagogickej fakulty; univerzita má dve fakulty – filozofickú a pedagogickú

2002
Katolícka univerzita sa stala konfesijnou verejnou vysokou školou (Zákon NR SR č. 131/2002)

1. 7. 2003
zriadenie Teologickej fakulty so sídlom v Košiciach

Imrich Vaško

Modlitba za Katolícku univerzitu v Ružomberku

**Zakvitni
v plnosti
RUŽOVÝ VRCH
múdrosti,
lásky a nádeje.**

**A všetkých tu
príchodzích
pohosti.**

**Zahrň
i milosťami
všetko.**

**Ako aj milo ťa my
uctíme
po viere predkov.**

**Ó, žiarivé oči
a hlava v plame!**

**Zostúp na nás
s Duchom Svätým
ROSA RUŽE.**

**S jasom tvojím
v novom tisícročí
pretrváme.**

Až na veky vekov.

Amen.

(Podtlač: Kresba † Z. V.)

Laudatio pri príležitosti udelenia čestného doktorátu in memoriam MUDr. Antonovi Neuwirthovi na Katolíckej univerzite v Ružomberku 25. mája 2005

Poctený touto rolou predniesť pochvalu J. Ex. MUDr. Antonovi Neuwirthovi v deň udelenia titulu DOCTOR HONORIS CAUSA (Dr. h. c.) in memoriam, idem si po slovo/á z básne Posolstvo od Karola Strmeňa: *„Aj keď ja nebudem, vždy budú ruže v kvete,/oblaky v blankyte./Vždy bude tvrdá skutočnosť/menej než sladký sen./Lenže i potom nech len žiari láska,/mladíci budúcnosti./ Aj keď ja nebudem./Aj keď vy nebudete.“* Tieto verše súzvučia s posolstvom samého Neuwirtha v knihe LIEČIŤ ZLO LÁSKOU z roku 2001 o jeho životných osudoch, spomienkach a vyznaniach lekára, politického väzňa, mysliteľa a diplomata, pripísanej drahej manželke a statočným štyrom deťom - všetko lekárom - za nesenie ich spoločného kríža.

Čítanie z údelu Antona Neuwirtha má a môže byť v takomto skrátenom podaní.

Jeho príbeh čas vkresal do dátumov:
* 22. 1. 1921 Bystričany
† 22. 9. 2004 Bojnice

Kľúčové slová pre charakter a charakteristiku jeho osoby/osobnosti treba vystavať z týchto komponentov: univerzitný i vidiecky lekár, lekár – výskumník a zlepšovateľ, vysokoškolský pedagóg a kresťansko-kultúrny dejateľ, politický väzeň, poslanec NR SR, kandidát na prezidenta za KDH, prvý veľvyslanec SR pri Svätej Stolici vo Vatikáne, predseda Konfederácie politických väzňov Slovenska, moderátor obnovy aj duchovný formátor vysokoškolákov, patriot a európan, maximálne tolerantný človek.

Význam Antona Neuwirtha tkvie v jeho prínose a vklade pre šírenie kresťanskej viery, náboženskej a politickej slobody a medzinárodného zviditeľnenia Slovenska v Európe a vo svete.

Doktor Anton Neuwirth žiari ako výrazná osobnosť moderného Slovenska.

Neskonale rád mal svojich ctených rodičov vrátane svojej vlastnej rodiny. Zvlášť s vďakou a úctou spomínal si na svoju matku, ktorá sa dlho a sústredene modlievala a nakoniec sa dočkala zmierenia s Bohom, keď cirkev rozšírila dišpenzy o sobáši aj pre zmiešané manželstvá židov s katolíkmi.

Prvý deň v škole celý preplakal. Nevedel spievať. Rád sa učil náboženstvo a mal z toho radosť.

Stredoškolské štúdiá absolvoval v Žiline i Prievidzi. Maturitu zložil s vyznamenaním. Pokračoval v štúdiu na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského (neskôr Slovenskej univerzity) v Bratislave. Počas vysokoškolského života stal sa členom Spolku svätého Vincenta, Spolku slovenských katolíckych akademikov Moyzes a študentského spoločenstva „Frassati“ a spoločenstva „Rodina“. Ubytovaný v internáte Svoradov. Stretnutie s S. T. Kolakovičom, priekopníkom sociálneho učenia cirkvi, ktorý viedol mládež v spoločenstve aj osve, osobne, vniesol nového ducha taktiež do radov vysokoškolských profesorov. Ako to veľmi potrebujeme aj dnes!

V júni 1944 dosiahol absolutórium zo štúdia medicíny, nastupuje na prax v žilinskej nemocnici a v máji 1945 dokončil rigorózne skúšky na LF UK. Zapísal sa tiež na štúdium chémie na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave.

Promócia na MUDr. sa konala 13. 4. 1946.

Stal sa asistentom na Ústave fyziológie LF UK.

Vykonal prezenčnú vojenskú službu v Prahe a Martine.

Tak prechádza - po sobáši s Evou Adamkovou, zaľúbil sa do nej na prvý pohľad - na ústav pre lekársku chémiu LF UK a nato nastupuje na štipendium ako vedecký spolupracovník prof. P. Karrera v Zürichu a tam na univerzite absolvoval ďalšie semestre chémie.

Mladej rodine sa narodila dcéra Anna. Navracajú sa s ňou na rodné Slovensko. Pracoval opätovne ako asistent na LF UK v Bratislave.

V rokoch 1949 – 1953 bol poverený vedením Ústavu lekárskej chémie a prednášaním na LF UK a Vysokej škole veterinárnej v Košiciach. Tu sa manželom narodila dcéra Katarína.

Za „barbarskej noci“ z 13. – 14. 4. 1950, keď býval v dominikánskom kláštore v Košiciach, zažil prvý raz zásah polície a ŠTB.

Prichádza na svet syn František. Zároveň prežívajú ťažké ochorenie manželky. Následne uvítajú narodenie syna Antona.

Statočne znáša stupňujúce sa sústavné sledovanie štátnou bezpečnosťou, čo je onedlho spojené so zatknutím na dekanstve fakulty a začiatkom vyšetrovacej väzby na PR v Košiciach.

Spolu s ďalšími členmi „Rodiny“ previezli ho do Prahy do osobitného zariadenia ŠTB v Ruzyni.

V roku 1954 prebieha pojednávanie pred najvyšším súdom ČSR v Prahe. Rozsudok znel: odsúdený na 12 rokov väzenia, prepadnutie majetku a 10 rokov straty občianskych práv, zadelenie do samotky vo väznici Praha – Pankrác. Previezli ho na Slovensko, do Ilavy, kde je zaradený do väzenskej nemocnice oficiálne ako ošetrovateľ, nie lekár. Pri prvej príležitosti podal žiadosť o revíziu procesu.

Keď mu v advente 1956 umrel otec, nedostal povolenie ísť na jeho pohreb.

Z Ilavy ho prekladajú do Leopoldova (zadelenie ostáva), v Prahe prebieha pojednávanie k revízii procesu.

V roku 1960 mu bola udelená amnestia – väznicu opúšťa ako posledný (až po vykonaní lekárskej prehliadky prepustených väzňov). Ťažké roky odlúčenia, utrpenia či tragédií mu napĺňali myseľ a srdce veľkými zážitkami so spoluväzňami: s profesorom Hanusom, biskupmi Vojtaššákom, Gojdičom a Hopkom, tiež s Buzalkom a Trochtom, kňazmi a pátrami, lekármi i ďalšími ľuďmi blízkymi mu duchom i skutkami – Juklom, Vaškom, Straussom, Hutyrom, Krčmérym.

V obrodných 60-tych rokoch pracuje ako lekár v Žiline na pôrodnici, v OÚNZ Čadca (zdravotnícke laboratórium a primár na Oddelení klinickej biochémie).

Hneď si spraví atestáciu z internej medicíny a zakrátko aj atestáciu z klinickej biochémie.

Nadišlo prajné obdobie: osem rokov prežíva a pracuje ako primár Oddelenia klinickej biochémie nemocnice LF UK Martin, ibaže od „normalizácie“ už len ako zástupca primára.

Ako dôchodca ocitá sa v Bojniciach.

Od novembra 1989 plne činný a reprezentatívny v KDH až po najvyššie funkcie - člen predsedníctva a čestný predseda. Poslanec NR SR, kandidát na úrad prezidenta SR a už spomínaný veľvyslanec SR pri Svätej Stolici vo Vatikáne: s poďakovaním kardinála Tomku za prácu slovami: „bol to apoštolát“. Kľačiac pri rozlúčkovom stretnutí a požehnaní u Sv. Otca, nezvládol svoje dojatie a pobozkal pápežovi erb na okraji jeho opasku. Rovnako, keď odchádzal, poprosil J. S. o požehnanie pre rodinu i pre náš národ a všetkých doma.

Pripomeňme aj nesmiernu bolestnú rozlúčku so zosnulou manželkou Evou (27. 8. 1995).

Nebažil nikdy po uznaniach, vyznamenaniach. Prijímal ich ako poďakovanie za dar služby v prospech dobra. Po prinavrátení slobody u nás pribudla ich celá desiatka, ba až dve od čestného doktorátu TUT po ostatné svietivé ocenenia, čestné funkcie, vyznamenania a medaily.

Aj naše je z tohto rodu a radu. Za Svoradov a Rodinu Kolakovičovcov, za 10 % z platu na podporu študentov, za to, že neprijímal od pacientov všimné, keď ukázal, že kvety sú najkrajšou rečou, za žiarivé chránenie a zabezpečovanie rodiny vôbec ako hlboko veriaci človek a milujúci manžel až za hrob, za vedenie

krásneho mladého Spoločenstva Ladislava Hanusa, za prácu v ÚSKI, publikované odborné aj ostatné príspevky.

KU v Ružomberku sa hrdo hlási k príkladnému životu aj odkazu tohto osláveného muža. Slnko a mračná tiahli nad jeho údelom. Obstál pred Bohom a ľuďmi. Premáhal zlo dobrom.

Učil a učí nás liečiť zlo láskou ako málokto.

Celou bytosťou vyžaroval osobnostné celoživotné krédo: „Som personalista, čo vyplýva z môjho svetonázoru, založeného na princípoch spravodlivosti, solidarity a lásky."

A aký je jeho odkaz nám žijúcim a tvoriacim na Katolíckej univerzite v Ružomberku?

Vyberáme dve myšlienky ako symbol letu na dvoch krídlach:

„Katolícku univerzitu nemožno chápať len ako vysokoškolskú ustanovizeň zriadenú katolíckou cirkvou, resp. podľa jej právnych noriem. Zmyslom jej existencie by malo byť integrovanie pozitívnych prvkov klasickej univerzity, so všetkými kladmi súdobého vysokého školstva. Podľa toho by mali byť v nej perspektívne integrované v rámci všetkých fakúlt všetky aktuálne vedné odbory."

„V prostredí katolíckej univerzity sa poznávanie základných a náboženských právd znovu a znovu stáva zážitkom – zážitkom Božej prítomnosti nielen v osobnom živote žiakov a profesorov, ale celkom špecificky v ich vzájomnom spoločenstve."

doc. PhDr. Imrich Vaško, CSc.
dekan Filozofickej fakulty KU

Laudatio pri príležitosti udelenia čestného doktorátu in memoriam profesorovi PhDr., ThDr. a PhDr. h. c. Ladislavovi Hanusovi na Katolíckej univerzite v Ružomberku 25. mája 2005

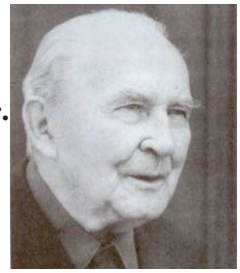

Pán profesor Hanus – pod takým menom sme ho bežne poznali aj oslovovali – narodil sa 26. februára 1907 v Liptovskom Svätom Mikuláši (vtedy bol ešte tento názov). Základnú školu a gymnázium vyštudoval v rodnom meste. V roku 1926 prišiel ako seminarista na Vysokú školu bohosloveckú v Spišskej Kapitule. Po prvom roku ho biskup Ján Vojtaššák poslal na filozofické a teologické štúdiá do Innsbrucku na Jezuitskú teologickú fakultu. Tu dosiahol doktorát z filozofie a neskôr z teológie. Na kňaza bol vysvätený 24. júla 1932. Bol kaplánom na viacerých miestach, potom katechétom na gymnáziu v Kežmarku. Najkrajšie a najplodnejšie pedagogické roky prežil na Vysokej škole bohosloveckej v Spišskej Kapitule od r. 1938 do r. 1950. Prednášal morálnu teológiu, sociológiu a cirkevné umenie. V r. 1950 bola táto škola a seminár násilne rozpustené. Rok sa ukrýval, potom ho uväznili a v r. 1952 odsúdili na 15 rokov väzenia pre „vlastizradu", čo vtedy znamenalo pre nič. 13 rokov aj strávil vo väzniciach, z toho 10 rokov vo Valdiciach. Po prepustení z väznice v r. 1965 pracoval ako kurič v Dúbravke. Do pastorácie sa dostal až v r. 1968 za Dubčekovho uvoľnenia. 5 rokov bol ešte správcom farnosti v Kvačanoch a 10 rokov v Hybiach. Posledných 10 rokov života strávil na odpočinku v Ružomberku.

4. januára 1994 dostal z Ríma ocenenie v podobe titulu pápežský prelát.

Pán profesor Hanus patril medzi význačné kňazské osobnosti Katolíckej cirkvi na Slovensku v 20. storočí. Filozof a teológ – ono sa to tak ľahko škatuľkuje, metodológia si to vyžaduje, ale v skutočnosti to vyzerá nejako ináč. Mysliaci človek, takého ho Boh stvoril, na svoj obraz, je zároveň Bohom oslovený. Ku transcendentnu sa môže človek dostať aj svojím myslením, ale pozrieť sa dovnútra nám umožňuje iba Boh. Boh môže osloviť iba mysliaceho človeka. Stvoreného na svoj obraz, teda inteligentného. Dve veľké postavy ovplyvnili Hanusovo myslenie: Veľmi známy Romano Guardini, jeden z teológov Druhého vatikánskeho koncilu a skromný Ferko Skyčák, rektor spišského kňazského seminára. Obom venoval monografie: Spomienky na Ferka Skyčáka (Galt, Ont. 1984) a Romano Guardini, mysliteľ a pedagóg storočia (Bratislava 1994).

Profesor Hanus vyoral hlbokú brázdu na poli teologického myslenia tým, že obrátil pozornosť na ľudské záležitosti, ktoré treba reflektovať teologicky. Bol to nový teologický prúd západného myslenia, ktorý bol už predzvesťou Druhého vatikánskeho koncilu. O Bohu treba uvažovať vo vzťahu k človeku. On pre nás ľudí a pre našu spásu zostúpil z nebies. Teda nie jednostranný supranaturalizmus, Boh na výsostiach, ale Boh v nás. Kultúra človeka je kresťanský humanizmus. Kultúra človeka nemôže ostať v jej naturálnej podobe, lebo ide o človeka, ktorý je vykúpený. Na druhej strane kresťanská kultúra je schopná pojať do svojho obsahu všetko, čo je v človeku prirodzene dobré a dá sa tým aj inšpirovať. Takto sa tento mysliteľ a teológ stal aj veľkým umenovedcom. Zvlášť v oblasti sakrálneho umenia. Stačí uviesť priekopnícke dielo Kostol ako symbol (Bratislava 1995), kde rozoberá architektúru kostola v jeho vzťahu k liturgickému poslaniu a v historickom aspekte.

O jeho vízii kultúrnosti a cez ňu aj skvalitnenia národa hovoria aj dve knižky esejí Rozprava o kultúrnosti (Ružomberok 1943) a Rozhľadenie (Trnava 1943). Obidve mali reedíciu po páde totality a veľmi rýchlo sa rozobrali. Ku kultúre človeka patrí aj náboženskosť. To rozoberá v štúdii Všeobecné kresťanstvo (Ružomberok 1944).

Pán profesor Hanus žil vo svojom svete aj vo väzení a to iste pomohlo prežiť tieto roky. Jeho spoluväzni hovoria, že aj tam učil, kedykoľvek sa to len dalo. V rokoch po väzení vyšli ešte ďalšie diela. Významnej postave spišskej Vysokej školy bohosloveckej a Učiteľskej akadémie, jazykovedcovi, venuje dielo Jozef Kútnik Šmálov, život, činnosť, tvorba. Ďalej je to Princíp pluralizmu (Bratislava 1977), kde pluralizmus chápe ako „pozitívnu slobodu", ináč povedané sloboda v zodpovednosti. Veľmi vzácne dielo je aj Človek a kultúra (Bratislava 1997) za totality rozširovaná samizdatovo. Podobne ešte za totality napísal Princípy kresťanskej morálky (v r. 1982). Žiaľ, rukopis, ktorý som mal možnosť prečítať, sa niekde stratil. Aspoň ja o ňom neviem. Sám o sebe nahovoril magnetofónové pásky, ktoré dostali názov Svedok storočia. Ešte čakajú na spracovanie.

Pre úplnosť treba spomenúť aj jeho prekladateľskú činnosť, ktorou priblížil slovenskej náboženskej a kultúrnej verejnosti také postavy, ako sú Lippert a Rilke.

Svedok storočia. Takým bol pán profesor Hanus a takým aj ostáva medzi nami. Svedok kultúry a náboženskej kultúry 20. storočia. Jeho diela boli a sú čítané. Treba spomenúť ešte mnohé články v časopisoch vysokej kultúrnej hodnoty, ktoré vychádzali na Slovensku pred komunizmom.

Svedok o čomsi svedčí. Hanusovo dielo svedčí o tom, že Slováci sú schopní vnímať pravdu, kultúru, vieru. A to je nádej pre Slovensko v tejto dobe nesprávne chápaného pluralizmu a slobody, kde sa subjektívno stavia nad objektívny svet.

Som presvedčený, že aj dnešná udalosť tam smeruje. Aby aj súčasná generácia, najmä mladá, študentská, poznala osobnosti svojho národa a pokračovala v ich kultúrnosti. Patrí im česť, hoci už nežijú medzi nami. Preto Doctor honoris causa, in memoriam. Aby sme na nich nezabudli.

Mons. František Tondra
spišský diecézny biskup

FAKULTY HODNOTIA

PRVÉ PÄŤROČIE PRÁCE A TVORBY NA FILOZOFICKEJ FAKULTE KATOLÍCKEJ UNIVERZITY V RUŽOMBERKU

(v spektre obzretí a vo faktografe dnes, v tomto mesiaci a roku)

I. Prolegomena

Filozofická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomberku bola zriadená dekrétom Konferencie biskupov Slovenska (protokol č. 103/99 z dňa 17. mája 1999) a zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 167/2000 Z. z. zo dňa 10. mája 2000 o zriadení Katolíckej univerzity v Ružomberku ku dňu 1. júla 2000.

Logo FF KU obsahuje znak kríža svätého Ondreja apoštola, patróna farského kostola a mesta Ružomberok.

FF KU je súčasťou Katolíckej univerzity v Ružomberku, ktorej poslaním je vedecká, vzdelávacia, kultúrna a duchovná formačná činnosť. Ciele a úlohy FF KU sú stanovené v štatúte a rozvojovom zámere existujúcich i perspektívnych programov, plne rešpektujúc ducha EX CORDE ECCLESIAE – Apoštolskej konštitúcie o katolíckych univerzitách (15. augusta 1990).

II. Priezorom vývoja FF KU

Filozofická fakulta KU v Ružomberku vznikla 1. júla 2000 vyčlenením katedier anglistiky, slovenského jazyka a literatúry, histórie, teológie a výtvarnej výchovy z pôvodnej Katecheticko-pedagogickej fakulty ŽU. Slávnostná inaugurácia KU sa konala 20. septembra 2000 v športovej hale Považských kasární v Ružomberku.

FF KU v tomto čase mala 340 študentov, 39 interných a 24 externých učiteľov. Prvým povereným dekanom sa stal ThDr. Pavol Janáč, PhD., ktorý pripravil voľby do akademického senátu FF KU. Na zasadnutí Akademického senátu FF KU, ktorý bol zvolený v novembri 2000, boli vyhlásené voľby na funkciu dekana FF KU. Predstavenie kandidátov a voľba dekana FF KU sa uskutočnila 21. 12. 2000. Za dekana FF KU na prvé trojročné funkčné obdobie bol zvolený doc. PhDr. Imrich Vaško, CSc., ktorý sa so súhlasom veľkého kancelára KU ujal funkcie 1. januára 2001. V januári 2001 členovia AS FF KU prerokovali a schválili nové študijné odbory na FF KU, a to žurnalistika a učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov v kombinácii predmetov filozofia/náuka o spoločnosti a následne vo februári študijný odbor učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov v kombinácii predmetov nemecký jazyk a literatúra.

Štatút FF KU nadobudol platnosť dňom registrácie na Ministerstve školstva Slovenskej republiky 18. 9. 2001. Organizačná štruktúra FF KU bola podľa štatútu nasledovná: dekanát a katedra anglistiky a moderných filológií, katedra filozofie a systematickej teológie, histórie, nemeckého jazyka a literatúry, slovenského jazyka a literatúry, výtvarnej výchovy a dejín umenia a žurnalistiky.

Prvé zasadnutie VR FF KU, na ktorom sa okrem iného prerokovalo schválenie študijných programov, sa uskutočnilo 23. mája 2001. Na zasadnutí 29. novembra 2001 VR FF KU prerokúvala projekty pre akreditáciu, doktorandské štúdium a schválila kritériá pre habilitáciu a inauguráciu. V rámci vedeckých a umeleckých podujatí sa v roku 2001 uskutočnil Deň umelcov kompozíciou Kto k Bohu spieva, dvakrát sa modlí (V. Turčány), ale i vedecká konferencia Spišský biskup Ján Vojtaššák. Z tejto konferencie bol následne vydaný zborník (2003). V akademickom roku 2001/2002 na FF KU študovalo 350 študentov, zamestnaných bolo 45 interných a 14 externých učiteľov.

V roku 2002 bol zriadený Vedecký ústav Ladislava Hanusa, oddelenie pedagogiky a psychológie pri Katedre filozofie a dva nové magisterské študijné odbory: filozofia a katolícka teológia. Stabilizácia vo vzdelávaní na fakulte nastala po získaní práva konať štátne skúšky v študijných odboroch: katolícka teológia (magisterské a doktorandské štúdium, habilitácie, inaugurácie), filozofia (magisterské a doktorandské štúdium), žurnalistika (magisterské štúdium), učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov v kombinácii predmetov (magisterské štúdium): anglický jazyk a literatúra, náuka o spoločnosti, dejepis, náboženská výchova, nemecký jazyk a literatúra, slovenský jazyk a literatúra, výtvarná výchova.

V novembri 2002 najlepšia študentka KU Mgr. Martina Boleková získala ocenenie Grand Prix Ľudovej banky 2002 a po nej ďalšie dve absolventky FF KU: Mgr. Elvira Dedić (2003) a Mgr. Monika Kekeliaková (2004).

Po prijímacom konaní, ktoré bolo vyhlásené v auguste 2002, boli na internú a externú formu doktorandského štúdia vo vedných odboroch systematická filozofia a katolícka teológia prijatí prví študenti a zároveň boli vydané smernice dekana pre doktorandské štúdium v týchto odboroch.

V rámci spolupráce s Katolíckou univerzitou v Budapešti nás v novembri 2002 navštívil prof. István Käfer. V rámci vedeckých a umeleckých podujatí sa v roku 2002 uskutočnil Deň umelcov s kompozíciou Čo si objímal obrazom svojím.

Z medzinárodnej konferencie Dei verbum, ktorú zorganizoval doc. Anton Tyrol v apríli 2002, bol vydaný zborník (2003).

V septembri 2002 FF KU zorganizovala Deň Ladislava Hanusa. Sprievodnou akciou bola výstava fotografií a textov o osobnosti Ladislava Hanusa.

V roku 2003 bola zriadená samostatná katedra pedagogiky a psychológie. V januári a februári dekan fakulty osobne navštívil katolícke cirkevné stredné školy a všetky gymnáziá na Slovensku s výzvou študovať na našej fakulte. Celý rok 2003 bol naplnený administratívnou prácou reakreditácie študijných odborov na študijné programy podľa požiadaviek nového zákona o vysokých školách. Akreditačnej komisii sme na posúdenie predložili trojročné bakalárske a následne dvojročné magisterské študijné programy: filozofia, žurnalistika, neslovanské jazyky a literatúra – anglický jazyk, neslovanské jazyky a literatúra – nemecký jazyk a literatúra a študijné programy učiteľstva akademických a umeleckovýchovných predmetov v kombináciách: filozofia, história, náboženská výchova, slovenský jazyk a literatúra, výtvarné umenie. Doktorandské študijné programy: systematická filozofia, žurnalistika, slovenské dejiny a neslovanské jazyky a literatúra.

Tradičný Deň umelcov sa začal prijatím ikony Sedes Sapientiae, pokračoval témou literatúra a škola a vyvrcholil otvorením UPaC biskupa Jána Vojtaššáka.

V marci 2004 na 10. výročie úmrtia profesora Ladislava Hanusa Vedecký ústav Ladislava Hanusa FF KU usporiadal medzinárodné vedecké sympózium: Kresťanská idea Európy (Deň vedcov II.). Katedra slovenského jazyka a literatúry v septembri 2003 zorganizovala konferenciu s medzinárodnou účasťou Modlitba ako výskumný fenomén duchovný (teologický), pedagogický, jazykovokomunikačný, literárny, literárnohistorický a etnologický.

V októbri 2003 navštívil našu fakultu prof. Albéric de Palmaert, žurnalista a vyučujúci na Faculté libre de droit d´économie et de gestion v Paríži. Ponúkol nám spoluprácu a možnosť, aby francúzsky hovoriaci

študenti mohli absolvovať časť svojho štúdia na ich vysokej škole.

The First Catholic Slovak Ladies Association of the United States of America Ohio podporila grantom projekt Katedry žurnalistiky na vytvorenie mediálneho laboratória vo výške 3000 US dolárov. Ďalej bola požiadaná o pomoc pre Mediálne laboratórium Americká biskupská konferencia United States Conference of Catholic Bishops - Office to Aid the Catholic Church in Central and Eastern Europe a ďalší sponzor zo SRN.

Mediálne laboratórium FF KU

V akademickom roku 2003/2004 na FF KU študovalo 735 študentov, zamestnaných bolo 50 interných a 28 externých učiteľov.

Filozofická fakulta KU v roku 2004 pokračovala vo svojom rozvoji, kvantitatívnom i kvalitatívnom. Bol to rok reakreditácie doterajších päťročných študijných odborov na trojročné bakalárske a dvojročné magisterské študijné programy. Po voľbách do Akademického senátu FF KU sa noví senátori zišli na 1. zasadnutí, na ktorom zvolili predsedníctvo a vyhlásili voľby dekana fakulty. Dekanom FF KU na obdobie štyroch rokov bol AS FF KU 16. decembra 2003 zvolený aj pre druhé volebné obdobie doc. PhDr. Imrich Vaško,CSc., m. prof. KU.

Fakulta sa v roku 2004 členila na osem katedier: anglického jazyka a literatúry, filozofie, histórie, nemeckého jazyka a literatúry, pedagogiky a psychológie, slovenského jazyka a literatúry, teológie, výtvarného umenia, žurnalistiky, Kabinet pedagogickej praxe a Vedecký ústav Ladislava Hanusa. Na Filozofickej fakulte KU sa v tomto roku uskutočňovali akreditované študijné odbory: filozofia, žurnalistika, učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov v kombinácii predmetov: anglický jazyk a literatúra, nemecký jazyk a literatúra, slovenský jazyk a literatúra, dejepis, náuka o spoločnosti, náboženská výchova, výtvarná výchova, ako aj doktorandské štúdium systematická filozofia.

Filozofická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomberku prešla od svojho vzniku významným vývojom. V náročných podmienkach transformácie vysokoškolského vzdelávania na Slovensku sa dokázala etablovať ako stabilné, štandardné a čoraz viac akceptované univerzitné pracovisko.

III. Malá panoráma FF KU v tomto jubilejnom čase

V oblasti vzdelávania a rozvoja môže sa FF KU preukázať týmito výsledkami:

Na Filozofickej fakulte KU v Ružomberku sú akreditované nasledujúce študijné odbory akreditované podľa zákona o vysokých školách 172/1990:

magisterské štúdium (5-ročné) - 1. filozofia, 2. žurnalistika, 3. učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov v kombinácii predmetov: anglický jazyk a literatúra, nemecký jazyk a literatúra, slovenský jazyk a literatúra, dejepis, náuka o spoločnosti, náboženská výchova, výtvarná výchova;

doktorandské štúdium (3-ročné denné, 5-ročné externé) - systematická filozofia.

V roku 2004 sme podľa zákona o vysokých školách 131/2002 vypracovali projekty novokoncipovaných študijných programov rozdelených na bakalárke, magisterské a doktorandské študijné programy. Ministerstvo školstva SR nám priznalo právo udeľovať adekvátne tituly v nasledujúcich študijných programoch:

bakalárske štúdium (3-ročné denné i externé) - 1. filozofia, 2. história, 3. žurnalistika, 4. učiteľstvo akademických/umeleckých a výchovných predmetov pre II. stupeň základných a stredných škôl vo vzájomnej kombinácii: anglický jazyk a literatúra, nemecký jazyk a literatúra, slovenský jazyk a literatúra, dejepis, náuka o spoločnosti, náboženská výchova, výtvarná výchova;

magisterské štúdium (2-ročné denné i externé) - 1. filozofia, 2. história, 3. žurnalistika, 4. učiteľstvo akademických/umeleckých a výchovných predmetov pre II. stupeň základných a stredných škôl vo vzájomnej kombinácii: anglický jazyk a literatúra, nemecký jazyk a literatúra, slovenský jazyk a literatúra, dejepis, náuka o spoločnosti, náboženská výchova, výtvarná výchova;

doktorandské štúdium (3-ročné denné, 5-ročné externé) - 1. systematická filozofia, 2. teória a dejiny žurnalistiky.

Počet študentov FF KU k 30. 10. 2004: spolu 946, z toho denných 940, externých 6 (PhD.).

Počet študentov fakulty v rokoch 2000 - 2004: 343, 350, 495, 735, 946.

Počet absolventov 5-ročného magisterského štúdia: 2001/64, 2002/69, 2003/64, 2004/61. Spolu: 258.

Počet prihlásených na rigorózne skúšky (ešte neboli všetky obhájené): 2002/32, 2003/39, 2004/33.

Počet záujemcov o štúdium pre nový akademický rok 2005/2006: 770.

Najvýznamnejším podujatím v tomto akademickom roku bol Týždeň vedy Európskej únie na FF KU.

Filozofická fakulta a jej katedry sa zapojili do „Týždňa vedy EÚ“ na základe iniciatívy Európskej komisie v dňoch 8. – 14. novembra 2004 a uskutočnili na svojej pôde viacero zaujímavých podujatí. V rámci Dňa otvorených dverí 10. novembra 2004 jednotlivé katedry prezentovali verejnosti aktuálne informácie o obsahu, forme a zameraní ich výučby, vedy a umenia.

Na úseku zahraničných vzťahov a mobilít – učiteľských aj študentských – došlo k roztvoreniu a dosiaľ nebývalému rozvoju.

Cieľom oddelenia pre zahraničné vzťahy Filozofickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku je umožniť študentom univerzity získať nové poznatky, skúsenosti a vedomosti na zahraničnej univerzite. Pre študentov je to možnosť uplatniť sa v ich budúcom živote nielen na národnej ale predovšetkým na medzinárodnej úrovni. V rámci zahraničnej spolupráce sa Filozofická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomberku orientuje na mobilitu študentov ale nezanedbateľnou súčasťou je aj mobilita pedagógov. Učitelia a študenti Filozofickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku môžu využívať a využívajú taktiež spoluprácu organizovanú na báze bilaterálnych dohôd podpisovaných medzi KU a európskymi univerzitami v rámci

programu Socrates/Erasmus. Zmluvy podpísané Katolíckou univerzitou zahŕňajú spoluprácu orientovanú najmä na výmenu informácií, mobilitu študentov, mobilitu pedagógov a organizáciu spoločných vedeckých a umeleckých podujatí. Do budúcna FF KU plánuje rozšírenie spolupráce s Univerzitou Karlovou v Prahe, Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích, Univerzitou Palackého v Olomouci, Západočeskou univerzitou v Plzni a Ostravskou univerzitou v Ostrave. V akademickom roku 2005/2006 začalo uskutočňovať akreditované magisterské štúdiá aj detašované pracovisko Katolíckej univerzity so sídlom v Ostrihome, ktoré vzniklo na základe trilaterálnej dohody medzi Katolíckou univerzitou v Ružomberku, Pázmány Péter Katolikus Egyetem a Esztergomi Hittudományi Föiskola v Maďarsku.

Na Filozofickej fakulte sa okrem týchto aktivít uskutočňujú v rámci zahraničnej spolupráce aj hosťovské prednášky zahraničných hostí. Filozofická fakulta mala česť privítať doteraz niekoľkých významných zahraničných hostí, napr. prof. Russella Hitingera z University of Tulsa, Oklahoma, USA, prof. Dr. Paula Weingartnera z Universität Salzburg, Martina Cajthamla MA, PhD. z Institute International Academyfor Philosophy in the Principality of Lichtenstein, profesora Ronalda Cole-Turnera z Pittsburgh Theological Seminary, doc. RNDr. Iva Budila, PhD. zo Západočeskej univerzity v Plzni, assc.prof. Bülenta Şenaya, PhD. z Uludag University v Turecku a mnohých ďalších.

Zo študentských tvorivých aktivít na FF KU hodno zaznamenať tie, ktoré združujú talentovaných a všestranne nadaných poslucháčov so zmyslom a vlohami pre slovesné umenie, filozofické myslenie, filologické danosti, duchovnú formáciu a iné. Tak už pôsobia: univerzitné divadlo Filozofickej fakulty so zakladateľkou, režisérkou a herečkou Julianou Sersenovou, ktoré už pozvali aj na známy a uznávaný Akademický Prešov 2004, s udelením Ceny Monike Mihaľovej za presvedčivú hereckú interpretáciu protagonistky Terezky v rovnomennej hre (uviedli už i Čechovove Tri sestry), Klub filozofov Per se, Klub žurnalistov G. K. Chestertona, Literárny klub, ÚSK.

Z vydávanej tlače sú to: Rozhľadenie (Rodinná pošta FF KU), ZUMAG (časopis študentov Katedry žurnalistiky), Tkanie (médium literárnych akademikov).

doc. PhDr. Imrich Vaško, CSc.
dekan Filozofickej fakulty KU

CHARAKTERISTIKA PEDAGOGICKEJ FAKULTY KATOLÍCKEJ UNIVERZITY

História a súčasnosť

Pedagogická fakulta KU v Ružomberku bola konštituovaná v Jubilejnom roku dvetisíceho výročia narodenia nášho Pána Ježiša Krista zriaďovacou listinou č. 157/2000, vydanou Konferenciou biskupov Slovenska na Slávnosť slovanských vierozvestcov sv. Cyrila a Metoda dňa 5. júla 2000, a zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 167/2000 Z. z. o zriadení Katolíckej univerzity v Ružomberku zo dňa 10. mája 2000, ako jedna z fakúlt KU.

Katolícke pedagogické školy boli vždy vynikajúcimi centrami tvorivej sily a šírenia vedomostí a prispievajú i dnes k vyššej kultúre ľudí, plnšiemu rozvoju ľudskej osoby a k plneniu učiacej úlohy Cirkvi. Katolícki biskupi na Slovensku, vedení týmto poznaním, sa na 29. plenárnom zasadaní Konferencie biskupov Slovenska dňa 17. mája 1999 rozhodli pod č. 103/1999 založiť Katolícku univerzitu v Ružomberku na báze Katecheticko-pedagogickej fakulty sv. Ondreja v Ružomberku. Tým bolo zavŕšené úsilie slovenských katolíkov mať vysokoškolskú inštitúciu.

Predtým v roku 1995 bol vytvorený Pedagogický inštitút sv. Ondreja v rámci Trnavskej univerzity, ktorý chcel nadviazať na Katolícky učiteľský inštitút založený v Spišskej Kapitule biskupom Ladislavom Pyrkerom 19. 11. 1819. Bol to prvý pedagogický inštitút tohto druhu vo vtedajšom Uhorsku. Jeho prvý riaditeľ, Juraj Palleš, rodák z Kľačna, v roku 1820 vydal prvú učebnicu pedagogiky v bernolákovskej slovenčine pod názvom Pedagogia Slowenská pre Triwiálské Školi. Tejto pedagogickej ustanovizni bola v roku 1955 vtedajšou totalitnou mocou násilne pozastavená činnosť. Po páde totalitného systému sa opäť naskytla možnosť vytvorenia vzdelávacej inštitúcie pre katolíckych pedagógov. Rozvoj Pedagogického inštitútu a terajšej Pedagogickej fakulty bol umožnený iba vďaka tomu, že okrem štátneho príspevku prispeli na túto ustanovizeň mesto Ružomberok, sponzori a katolícke inštitúcie doma i v zahraničí.

Štúdium na Pedagogickej fakulte

Pedagogická fakulta v Ružomberku je vzdelávacou a vedeckou ustanovizňou, pripravujúcou v oblasti humanitných vied kvalifikovaných odborníkov, schopných rozvíjať slovenskú kultúru, vedu a vzdelanosť v kontexte európskeho a svetového duchovného dedičstva. Hlavnou úlohou fakulty je poskytovanie vysokoškolského vzdelávania a účasť na tvorivom vedeckom bádaní. Počas piatich rokov svojej existencie sa vyprofilovala v prvom rade ako učiteľská fakulta, ktorá pripravuje učiteľov a vychovávateľov. Od svojho začiatku sa Pedagogická fakulta dynamicky rozvíja a rozširuje ponuku realizovaných študijných programov. Pedagogická fakulta úspešne implementuje vo výučbe kreditový systém ECTS. Výučbu realizuje na všetkých 3 stupňoch: bakalárskom, magisterskom a doktorskom. Štúdium sa uskutočňuje popri Ružomberku, ako sídlu fakulty, taktiež na detašovaných pracoviskách v Dolnom Kubíne, Poprade, Levoči, Košiciach a konzultačných strediskách v Čadci, Žiline a Starej Ľubovni. Fakulta sa tak snaží vyjsť v ústrety záujemcom o štúdium a požiadavkám predstaviteľov štátnej správy a samosprávy.

Počas piatich rokov existencie štúdium na fakulte úspešne uskutočnilo 209 absolventov, prevažne „učiteľských“ študijných programov zo všetkých kútov Slovenska. Počet absolventov PF KU v jednotlivých rokoch jej existencie je: 2000/17, 2001/45, 2002/48, 2003/32, 2004/67.

Výrazný dynamický rozvoj fakulty vidieť najmä na počte študentov fakulty. V aktuálnom akademickom roku 2004/2005 na fakulte študuje 4 614 študentov v dennej i externej forme štúdia.

Na Pedagogickej fakulte KU v Ružomberku sú akreditované nasledujúce študijné odbory podľa zákona o vysokých školách 172/1990:

magisterské štúdium /5-ročné/

1. učiteľstvo pre 1. stupeň ZŠ
2. učiteľstvo odborných a umeleckých predmetov v predmete hudobná výchova so zameraním: spev, hra na nástoj /organ, klavír/
3. učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov v kombinácii predmetov: biológia, matematika, informatika, hudobná výchova, náboženská výchova – katolícka

doktorandské štúdium /3-ročné interné, 5-ročné externé/

1. teória vyučovania HV
2. teória vyučovanie predmetov na I. stupni

V roku 2004 sme podľa zákona o vysokých školách 131/2002 vypracovali projekty novokoncipovaných študijných programov

rozdelených na bakalárske, magisterské a doktorandské študijné programy. MŠ SR priznalo právo PF KU v Ružomberku udeľovať tituly v študijných programoch:

bakalárske štúdium /3-ročné denné i externé/

1. predškolská a elementárna pedagogika
2. špeciálna pedagogika
3. manažment
4. ošetrovateľstvo
5. sociálna práca
6. pôrodná asistencia
7. učiteľstvo akademických / umeleckých a výchovných predmetov pre II. stupeň základných a stredných škôl vo vzájomnej kombinácii: geografia, fyzika, chémia, matematika, biológia, informatika, výtvarná výchova, náboženská výchova, hudobná výchova,

jednoodborové: hudobná výchova - spev, hudobná výchova - hra na organ, hudobná výchova - hra na klavír

magisterské štúdium /2-ročné denné i externé/

1. sociálna práca
2. ošetrovateľstvo
3. manažment
4. učiteľstvo akademických / umeleckých a výchovných predmetov pre II. stupeň základných škôl vo vzájomnej kombinácii: náboženská výchova, výtvarná výchova, hudobná výchova

jednoodborové: hudobná výchova - spev, hudobná výchova - hra na organ, hudobná výchova - hra na klavír

doktorandské štúdium /3-ročné denné, 5-ročné externé/

1. teória vzdelávania náboženskej výchovy - katolíckej
2. didaktika hudby

Zahraničné vzťahy

Pedagogická fakulta KU v Ružomberku sa hlási k tradícii katolíckych pedagogických ustanovizní na celom svete. Spolupráca Pedagogickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku so zahraničnými pracoviskami a univerzitami má významné miesto v rozvoji fakulty. Pedagogická fakulta sa od samých počiatkov snažila pokračovať v zahraničných vzťahoch, ktoré rozvíjala Katecheticko-pedagogická fakulta sv. Ondreja ŽU, a to najmä s Katolíckou univerzitou v Lubline v Poľsku.

Zahraničná spolupráca sa rozvíja v rovine multilaterálnej spolupráce v aktívnom zapojení sa do medzinárodných projektov a v rovine bilaterálnej spolupráce so zahraničnými partnerskými univerzitami. Podpísané zmluvy, na ktorých Pedagogická fakulta participuje, zahŕňajú spoluprácu orientovanú najmä na výmenu informácií, mobilitu študentov, mobilitu pedagógov a organizáciu spoločných vedeckých a umeleckých podujatí. V rámci tejto formy priamej medziuniverzitnej spolupráce môže Pedagogická fakulta KU využívať dohody uzavreté medzi Katolíckou univerzitou a zahraničnými vysokými školami.

Učitelia a študenti Pedagogickej fakulty KU v Ružomberku môžu využívať a využívajú taktiež spoluprácu organizovanú na báze bilaterálnych dohôd podpisovaných medzi KU a európskymi univerzitami v rámci programu Socrates/Erasmus, ako aj v rámci progamu Leonardo da Vinci.

V rámci mobilít študenti Pedagogickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku absolvovali študijné pobyty na Katolickim Uniwersytecie w Lublinie (KUL). Zvlášť s touto poľskou univerzitou sa darí rozvíjať aktívne vzťahy, okrem iného aj vďaka tomu, že mnohí naši pedagogickí pracovníci sú jej absolventmi.

Študenti PF KU absolvovali študijné semestrálne pobyty na Fakulte teológie a na Inštitúte muzikológie KUL. Už dva roky prichádzajú študenti tohto inštitútu z Poľska na študijné pobyty na našu fakultu. V spolupráci s touto univerzitou Pedagogická fakulta KU v súčasnosti realizuje doktorandské štúdium v odbore Katolícka teológia – špecializácia Mediálna pastorácia.

Okrem študentských mobilít sa v spolupráci Katolickim Uniwersytetem w Lublinie darí rozvíjať taktiež učiteľské mobility. V akademickom roku 2003/2004 absolvovali na tejto univerzite svoje odborné stáže ThDr. Art. Lic. Rastislav Adamko, PhD. a ThDr. RNDr. ICLic. Jana Moricová, PhD.

Pedagogickí pracovníci fakulty realizovali svoje pobyty aj na iných univerzitách, je potrebné spomenúť pána Paedr. Jána Gunčagu, PhD., ktorý sa zúčastnil v rámci programu KAAD študijného pobytu na Univerzite v Passau. Dekan fakulty Prof. PhDr. ThDr. Amantius Akimjak, PhD., prednášal v rámci učiteľských mobilít programu Socrates / Erasmus na Wyższej Szkole Pedagogicznej w Częstochowie (Poľská republika).

Na pôdu PF zavítali taktiež zahraniční vyučujúci. V akademickom roku 2003/2004 to bol Univ. prof. Dr. Fritz Haselbeck z University v Passau LS, ktorý svoj pobyt realizoval na základe spolupráce s Katedrou matematiky. V akademickom roku 2004/2005 sa uskutočnili pobyty týchto zahraničných hostí: Prof. RNDr. Jan Melichar, CSc.; Prof. RNDr. Jiří Cihlař, CSc.; Doc. RNDr. Tomáš Zdráhal, CSc. (všetci z UJEP v Ústí nad Labem).

Veda a výskum na fakulte

Popri pedagogickej činnosti medzi hlavné poslania Pedagogickej fakulty patrí nezávislá vedeckovýskumná a umelecká činnosť. Vedeckovýskumné aktivity na Pedagogickej fakulte KU v Ružomberku súvisia so vzdelávaním učiteľov a kvalifikovaných odborníkov. Vyplývajú z výskumného zamerania odborov biológia, geografia, chémia, informatika, matematika, a fyzika, hudobná výchova, náboženská výchova, pedagogika a psychológia, predškolská a elementárna pedagogika, sociálna práca, ošetrovateľstvo a manažment. Snahou fakulty v tejto oblasti je dosiahnuť úroveň uznávanú v národnej aj medzinárodnej akademickej obci. Kvôli dosiahnutiu týchto cieľov si fakulta určila tieto priority:

- mať trvalý záujem o pedagogicky kvalitných a vedecky erudovaných vysokoškolských učiteľov a ich kvalitatívne vysokú kvalifikačnú štruktúru;
- podporovať a mať záujem o vysokú a kvalitnú publikačnú aktivitu všetkých vedecko-pedagogických pracovníkov;
- zvýšiť počet absolventov doktorand-

Pedagógovia katedry ošetrovateľstva

ského štúdia;

- podporovať účasť vysokoškolských učiteľov na výskumných a umeleckých projektoch na národnej a medzinárodnej úrovni.

Vedeckovýskumný potenciál, ktorý tvoria vedecko-akademickí pracovníci PF KU, vrátane doktorandov a študentov, má primerané vedecké kvality a dlhodobé skúsenosti s výskumom v tematických prioritách a rozvíja dlhoročnú spoluprácu s vysokoškolskými inštitúciami doma a v zahraničí, a preto má predpoklady pre dynamický rozvoj vedy, umenia a výskumu.

Pedagogická fakulta je zapojená do domácich projektov MŠ SR – Kega, Vega a rozvojových projektov, participuje však aj v medzinárodných projektoch vyhlásených Európskou komisiou – ESF, Leonardo da Vinci, Socrates Erasmus. V akad. roku 2003/2004 bolo podaných 9 rozvojových projektov, z toho schválených 5 projektov. V rámci projektov Vega bol podaný a schválený 1 projekt. Na PF KU vznikol grantový fond na podporu vedy a umenia. Cieľom tohto grantu je okrem iného podporovať edičnú činnosť. Jeho podporou tak mohlo dôjsť k zrealizovaniu 4 projektov.

Dôkazom kreditu dosiahnutých výsledkov našich pracovníkov je aj fakt, že dvaja zamestnanci boli nominovaní a schválení za členov grantovej komisie KEGA, VEGA. Prof. RNDr. Pavol Kluvánek, CSc., získal v roku 2003 ocenenie Vedec roka 2003. Vďaka výsledkom vo vede a výskume v oblasti matematiky sa členom Akreditačnej komisie stal doc. RNDr. Roman Frič, CSc., m. prof. KU.

* * *

Svedomitým plnením úloh sa Pedagogická fakulta snaží kráčať cestou kvalitných katolíckych vzdelávacích inštitúcií, pokračovať v tradícii Katolíckeho učiteľského inštitútu v Spišskej Kapitule, ale aj aktívne spolupracovať s medzinárodnými univerzitami a vysokými školami. Slúžiť pravde a vo vedeckej, pedagogickej a tvorivej náročnosti vzdelávať katolícku inteligenciu sú ciele, ale aj výzvy, ktoré si každodenne fakulta kladie.

prof. PhDr. ThDr. Amantius Akimjak, PhD.
dekan Pedagogickej fakulty KU

CHARAKTERISTIKA TEOLOGICKEJ FAKULTY KATOLÍCKEJ UNIVERZITY

Úvod

Teologická fakulta sa dynamicky rozvíja v oblasti vedy a početných študijných odborov. Pri ich príprave sme vychádzali z potrieb praxe, sú príbuzné teológii a určené našim laikom.

Štúdium je vždy úžasný proces, prináša radosť a kontempláciu. Astronóm Ján Kepler v diele Harmonices mundi ďakuje Stvoriteľovi za šťastie kontemplovať a jasať nad tým, že videl dielo Jeho rúk. Všetko, každá vec, vždy mala a má jediné určenie: zblíženie s Bohom. Kardinál Grocholevský to vyjadruje ako hlboké prenikanie tajomstiev viery do života, jednota vedy a viery, taká potrebná pre profesorov i študentov. Sv. Terézia Avilská hovorí o osobnom vzťahu k Bohu, ktorý je priateľský, častý, príjemne strávený, vieme, že Boh nás miluje. Boh a duša si rozumejú ako dvaja priatelia, ktorí na to, aby si prejavili veľkú lásku, nepotrebujú mnoho slov. To je výrazná motivácia pre štúdium ako prípravu na život a prostriedok posväcovania.

Teologická fakulta vo zväzku Katolíckej univerzity

Katolícke univerzity majú tradične vo svojom zväzku teologickú fakultu. Biskupská konferencia Slovenska a naša univerzita vyvinuli úsilie uskutočniť tento obyčaj. V roku 2003 vznikla Teologická fakulta z dvoch teologických inštitútov v Košiciach a na Spišskej Kapitule.

Teologické vzdelávanie v Košiciach má dávnejšiu tradíciu a nadväzuje na Košickú univerzitu - Academia Casoviensis, ktorú založil jágerský biskup Benedikt Kisdy v roku 1657 spolu s Kňazským seminárom sv. Ladislava. Inštitúcie zanikli v roku 1777. Niekoľko rokov po založení diecézy (1804) vzniká seminár, zrušený komunistickým režimom v roku 1950 a obnovený v roku 1994.

Teologické vzdelávanie a formácia v Košickej diecéze po roku 1994

Po rokovaniach s Kongregáciou pre katolícku výchovu, s ministerstvom školstva a financií, s Univerzitou Komenského a s Rím.-kat. Cyrilometodskou bohosloveckou fakultou Univerzity Komenského na jar 1994 výuka a výchova seminaristov bola začlenená do dvoch pracovísk – Teologický inštitút a Kňazský seminár sv. Karola Boromejského. Budovy vyžadovali úplnú generálnu opravu a rekonštrukciu. Tá sa realizuje od roku 1994 po etapách dodnes a s ohľadom na vysoké náklady potrvá ešte možno 2 roky.

Seminár začal nástupom jedného ročníka a postupne sa rozrastal, ostatné ročníky študovali na Spišskej Kapitule. Kňazský seminár potrebuje prítomnosť rehoľníc, ktoré sprítomňujú mariánsky prvok obety a modlitby. Sú to sestry Božského Vykupiteľa, ktoré v seminári boli pred rokom 1950 a s opravdivou obetavosťou pracujú tu podnes.

Počas tejto periódy Kňazský seminár v Košiciach sa rozrastal. Zvyšovali sa nároky na personálne, odborné i materiálne zabezpečenie. V júni 2000 vyšli prví absolventi. V tejto etape sa inštitúcia zveľadila viacerými udalosťami, aktivitami a kontaktmi doma i v zahraničí.

- V roku 1994 sa Teologický inštitút stal sídlom i členom Ekumenického spoločenstva cirkví na území mesta Košice so súhlasom Ordinára a Dekana CMBF.

- 2. 7. 1995 seminár dostal najvzácnejšiu návštevu: Svätý Otec Ján Pavol II. tu obedoval a pobudol niekoľko hodín. Seminár sa dostal do povedomia na Slovensku i v zahraničí.

- V októbri 1998 začínajú pravidelné semináre v oblasti liturgickej pastorácie a v roku 1999 v oblasti cirkevných dejín, neskôr v ďalších odboroch.

- V roku 2000 bol zriadený Liturgický inštitút Jána Jaloveckého a začal svoju odbornú činnosť.

Kvantitatívny rast bol spojený s kvalitatívnym. Ukázalo sa, že odborný a vedecký potenciál učiteľov umožní otvorenie teologickej fakulty. Od roku 1998 sa viedli rokovania s Univerzitou P. J. Šafárika. Príslušnosť fakulty v Košiciach sa spoločným hľadaním a usmernením samotnej Kongregácie vyvinula smerom ku Katolíckej univerzite. Dôvody sú hlavne dva: historický fakt a všeobecná symbióza týchto inštitúcií a blízkosť špecifík katolíckej univerzity a teologického vzdelávania. Slávnostná inaugurácia sa konala 8. 11. 2003 za prítomnosti akademickej obce univerzity i mesta Košice, predstaviteľov cirkvi, štátnej správy i samosprávy mesta a domácich i zahraničných hostí. Niekoľko dní pred slávnostnou inauguráciou fakulty prostredníctvom Apoštolskej nunciatúry Kongregácia pre katolícku výchovu oznámila schválenie fa-

kulty, jej štatútov, dekana a profesorov.

Na Teologickej fakulte je dnes približne 1000 študentov – teológov a laických študentov v rámci 8 odborov. Splnenie nárokov na vedecký a pedagogický proces vyžaduje mnoho organizačného úsilia. Nezabúdame na tzv. spoločný teologický základ pre neteologické odbory. Zaviedli sme duchovnú formáciu laikov – obnovy, cvičenia. Sú to nové nároky na pedagógov, školu, i študentov. Zákon rastu znamená reagovať na nové poznatky a na globalizáciu v oblasti školstva.

Základnou podmienkou úspechu v pestovaní vedy a v procese výchovy a vzdelania je spolupráca vedenia univerzity, fakúlt, pedagógov, formátorov v seminároch a študentov. V Katolíckej univerzite je špecifikom a základom jednota s biskupmi, menovite s veľkým kancelárom. Takto sa vytvorí jednotná línia, prijateľná pre všetkých.

Povzbuďme sa príkladom nebohého Sv. Otca Jána Pavla II. V knihe Vstaňte, poďme hovorí: Pri študovaní som sa usiloval vždy harmonicky spájať vieru, myslenie a srdce. Nie sú to samostatné oblasti. Každá preniká do ostatných a oživuje ich.

Mons. prof. ThDr. Ing. Anton Konečný, PhD.
dekan Teologickej fakulty KU

DEJINY VZDELÁVANIA NA SPIŠSKEJ KAPITULE

Tradícia školstva na Spišskej Kapitule siaha hlboko do dejín. Už pri vzniku Spišského prepoštstva bola zriadená Spišsko-kapitulská škola pre výchovu klerikov na prelome 12. a 13. storočia, ktorá vychovala veľa kňazov.

V 16. storočí prešla výchova kňazov do rúk jezuitov. Potom nastala doba generálnych seminárov v Trnave a Bratislave.

Založenie spišského seminára úzko súvisí so vznikom spišského biskupstva, ktoré bolo založené v roku 1776 spolu s biskupstvom rožňavským a bansko-bystrickým.

Podľa predpisov Tridentského koncilu malo mať každé biskupstvo vlastný seminár, aby kňazi boli vychovávaní pre miestne dušpastierske potreby. Založenie seminára úzko súviselo so zriadením kňazského domu pre zaopatrenie starých kňazov. Takýto dom zriadil prvý spišský biskup Karol Salbeck. Po zrušení generálnych seminárov biskup Michal Brigido za podpory diecézneho kňazstva zriadil spišský seminár. Slávnostné otvorenie seminára bolo 11. novembra 1815.

Školský rok sa obyčajne začínal 7. novembra a končil 15. augusta. V roku 1819 bol založený biskupom Ladislavom Pyrkerom Učiteľský ústav, prvý v strednej Európe. Otvorený bol 19. novembra 1819. Tak v symbióze existovali na Spišskej Kapitule dve výchovno-vzdelávacie inštitúcie: Kňazský seminár pre výchovu kňazov a Učiteľský ústav pre výchovu učiteľstva.

Profesori jednej i druhej inštitúcie boli dobrou zárukou úrovne vzdelávania. Seminaristi mali príležitosť praxe v katechizovaní, keďže v učiteľskom ústave boli tzv. cvičné triedy žiakov pre prax budúcich učiteľov. Jedinečnou bola skutočnosť, že v oboch ústavoch sa vyučovala slovenčina. Stotridsaťpäť rokov si táto inštitúcia neprerušene plnila svoje poslanie.

V roku 1950 bol kňazský seminár i učiteľská akadémia zlikvidované. Seminaristi boli povolaní na vojenskú službu do PTP. Profesori a predstavení zatknutí, odsúdení spolu s biskupom Jánom Vojtaššákom. Budovy kňazského seminára a Učiteľského ústavu slúžili ministerstvu vnútra ako vzdelávací inštitút a časť ako archív ministerstva vnútra.

Po 40-ročnom násilnom prerušení v roku 1990 prevzal biskup Mons. ThDr. František Tondra budovy a spolu s biskupmi Mons. Alojzom Tkáčom a Mons. Eduardom Kojnokom zriadili Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka pre výchovu a vzdelávanie kňazského dorastu troch východných biskupstiev, dnes už košického arcibiskupstva.

Slávnostné otvorenie seminára bolo 4. októbra 1990. V akademickom roku 1990/91 študovalo 233 študentov, z ktorých 124 prešlo z bratislavského seminára a bohosloveckej fakulty, v roku 1991/92 študovalo 321 študentov, v roku 1992/93 - 359, v roku 1993/94 - 361, 1994/95 - 336.

Od 24. 10. 1991 bol seminár spolu s kňazským seminárom v Nitre a Banskej Bystrici vo zväzku UK ako pracovisko so samostatným princípom hospodárenia. Pedagogický proces bol riadený RKCMBF UK v Bratislave, ku ktorej boli kňazské semináre pripojené ako afiliované teologické inštitúty.

Akademický rok 2003/2004 priniesol nové zmeny, keď seminár prešiel pod správu Teologickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku.

Pohľad do histórie spišského seminára

Tridentský koncil v roku 1563 prijal dekrét Quum adolescentium aetas, v ktorom určil každému diecéznemu biskupovi povinnosť založiť vo svojej diecéze kňazský seminár.

Seminárny kostol v Košiciach

Vrch sv. Martina - Mons sancti Martini - bol cirkevným strediskom azda od časov Veľkej Moravy. Neskôr tu na Pažici vznikol kláštor - akiste benediktínsky - čím sa tradícia zachovala. Keď sa v druhej polovici 12. storočia na Spiši začali usadzovať nemeckí kolonisti, patril s väčšinou Slovenska do Ostrihomskej arcidiecézy. Kolonisti tu dostávali rozsiahle výsady, okrem iného aj slobodnú voľbu farárov. Koncom 12. storočia tu bolo založené Spišské prepoštstvo, ktoré bolo podriadené ostrihomskému arcibiskupovi. Pri prepoštstve vznikla aj kapitula, ktorá mala už v polovici 13. storočia kanonika lektora a kanonika kantora, ktorých povinnosťou bolo aj vyučovať budúcich kňazov. Takže tu bola už v 13. storočí kapitulská škola, ktorá vychovávala aj klerikov. Keď neskôr vznikli v susedných krajinách univerzity, mnohí adepti kňazstva zo Spiša na nich študovali.

Semináre sa po Tridentskom koncile začali formovať podľa vzoru jezuitského Rímskeho kolégia, ktoré žiadalo od svojich klerikov štúdium filozofie i teológie. V Ostrihomskej diecéze vznikol v Trnave prvý seminár už v roku 1566. Po počiatočných problémoch sa zreorganizoval v roku 1590. V roku 1579 vzniklo aj v Ríme Colegium Germanico-Hungaricum, na ktorom študovali aj klerici zo Spiša. Starostlivosť

o kňazský dorast sa prejavila najmä v 17. storočí, a to jednak založením Pazmánea vo Viedni, jednak založením dvoch seminárov v Trnave v rokoch 1632 a 1649 pri Trnavskej univerzite. Napriek tomu Spiš trpel počas reformácie katastrofálnym nedostatkom katolíckych kňazov. Nedostatok sa však najmä vďaka uvedeným seminárom postupne podarilo odstraňovať.

Nová situácia nastala, keď v roku 1776 vzniklo samostatné Spišské biskupstvo, do ktorého patrila nielen časť Spiša, ale aj celý Liptov a celá Orava. Už prvý spišský biskup Karol Salbeck sa snažil o založenie seminára. Podarilo sa mu vytvoriť podmienky na to, že mohol v roku 1780 vzniknúť v bývalej rezidencii jezuitov v Spišskej Kapitule domov pre starých kňazov, ktorý však mal súčasne slúžiť aj ako seminár. Pôvodne sem prichádzali spišskí klerici, ktorí absolvovali štúdiá v Budíne či v Bratislave alebo inde, aby sa pripravovali na vysviacku. Krátko nato však Jozef II. biskupské semináre zrušil a pre výchovu kňazstva zriadil generálne semináre.

Po smrti Jozefa II. sa obnovili snahy o zriadenie biskupského seminára. V rokoch 1810 - 1815 postavil kanonik Juraj Paless na príkaz spišského biskupa Michala Brigida pre seminár budovu, v ktorej začal seminár pôsobiť 12. novembra 1815 podľa štatútov schválených biskupom. Patrónom seminára sa stal sv. Ján Nepomucký. Seminár počítal s 40 - 50 bohoslovcami. Prešli sem aj spišskí klerici z ostatných seminárov a tak tu študovalo prvý rok 30 klerikov.

Zvláštnosťou Spiša bolo, že okrem seminára tu bol založený v roku 1819 aj ústav pre výchovu učiteľov - kantorov. Biskupi si totiž uvedomovali, že na vzdelanie a kresťanskú výchovu ľudí nestačí len kňaz, ale ten musí mať v každej farnosti svojho pomocníka - učiteľa. Učiteľský ústav mal učiteľov nielen vzdelávať, ale aj duchovne formovať. Tak boli oba ústavy cez celú dobu vzájomne prepojené najmä cez učiteľov a špirituálov.

Seminár mával priemerne 30 - 50 bohoslovcov, čo stačilo na saturovanie úbytku kňazov v diecéze. Kríza nastala počas prvej svetovej vojny. Mnohí z nich narukovali a seminár takmer zanikol. V roku 1918 nastúpili do seminára 10 bohoslovci, z nich však 4 vystúpili. Vtedy sa stal rektorom seminára veličiansky farár Ján Vojtaššák, ktorý vynaložil mnoho úsilia na oživenie seminára aj neskôr ako biskup. V roku 1922 bol v spišskom seminári zavedený jednoročný filozofický kurz na základe požiadaviek nového kódexu kanonického práva, čím sa štúdium predĺžilo z doterajších 4 na 5 rokov. Pre gymnazistov V. - VIII. triedy, ktorí pocítili kňazské povolanie, zriadil biskup malý seminár, najsamprv v Spišskej Kapitule, od roku 1928 v Levoči, kde preň tiež postavil novú budovu a neskôr dal zreštaurovať bývalý kláštor minoritov. Tam zveril starostlivosť o ich výchovu jezuitom.

Komunisti v septembri 1948 poštátnili malý seminár v Levoči. V polovici augusta 1950 bol poštátnený aj veľký seminár v Spišskej Kapitule. Jeho budovu dostala armáda a neskôr ju získalo Ministerstvo vnútra.

V novembri 1989 bola budova seminára takmer prázdna. V susednej budove bývalého učiteľského ústavu bol celoštátny policajný archív. Cirkvi sa podarilo získať 27. januára 1990 obe budovy späť do svojho vlastníctva. Spišský, košický a rožňavský biskup sa dohodli, že tu obnovia kňazský seminár pre všetky tri diecézy. Za jeden rok sa zrenovovala spustnutá budova bývalého seminára, takže 3. októbra 1990 sa mohlo začať s vyučovaním v Kňazskom seminári biskupa Jána Vojtaššáka.

Mons. doc. ThDr. Jozef Jarab, PhD.
rektor kňazského seminára
(Spracované na základe materiálov Mons. Š. Sečku a Doc. I. Chalupeckého.)

AKO TO VIDIA ŠTUDENTI

Na záver priestoru určeného fakultám uvádzame niekoľko názorov absolventov fakúlt KU v Ružomberku.

Na tému *Môj pohľad na vzdelávanie Filozofickej fakulty KU* reagovali absolventi tejto fakulty. Z ich odpovedí vyberáme:

Mgr. Dominika Bašárová:
Klady: veľmi rodinné prostredie, kvalitní odborníci na jednotlivé vedné disciplíny, duchovná formácia. Zápory: viac praktických cvičení, viac priestoru venovať práci s učebnicami, lepšie nás pripravovať do praxe.

Mgr. Martina Boleková:
Som rada, že mnohí prednášajúci boli kapacity po odbornej i ľudskej stránke. Myslím, že škola ma do praxe pripravila. Prežila som v nej krásne chvíle a som za to vďačná.

Mgr. Andrea Buliaková, rod. Slimáková:
Počas môjho štúdia na FF mi imponovala komorná, domáca, priateľská atmosféra na univerzite. Spolupráca a vzťah medzi prednášajúcimi a poslucháčmi. Veľmi si cením nielen vzdelávanie, ale i ľudský a duchovný rozmer na pôde FF.

Mgr. Alena Čepigová, rod. Železná:
Keďže náš ročník bol prvý, ktorý končil na KU, je ťažké to porovnávať s prítomnými podmienkami. Neboli knihy, materiály a doplnková literatúra na štúdium.

Mgr. Zuzana Čuchranová:
Myslím si, že vzdelanie na KU mi dalo mnoho poznatkov. Ale mnoho mi aj nedalo. Napr.: didaktikám by sa malo venovať omnoho viac času a priestoru – a to nie len teoretickým vedomostiam, ale hlavne praktickým zručnostiam. To isté aj na SJ: nepísali sme diktáty, slohy, neučili sme sa ich opravovať. To znamená: vysoké školy sú vlastne len akési predzastávky skutočného života. Sú na môj pohľad veľmi teoretické – čo nie je dobré. Avšak vzdelanie ako také mi poskytla KU myslím veľmi kvalitné. To podstatné naučí človeka život! Ďakujem!

Mgr. Emília Danišová:
Fakulta ma na moje povolanie pripravila veľmi dobre a kvalitne po stránke vedomostnej. Myslím si, že na túto skutočnosť sa nemôže nikto sťažovať. Dala mi aj dobrý duchovný elán, s ktorým teraz môžem pracovať – som rada, že mám na čom stavať, či je to už modlitba, sviatosti alebo aj medziľudské vzťahy. Naučila ma držať sa v istom nadhľade nad problémami a spoliehať sa na Boha.

Mgr. Mária Janíková:
Po vedomostnej stránke som ako učiteľ SJ a dejepisu pripravená veľmi kvalitne. Podľa môjho názoru a už aj skúsenosti treba budúcich učiteľov pripravovať viac prakticky, viac didaktiky a metodík, viac sa sústrediť na poruchy detí a prácu s nimi.

Mgr. Monika Kekeliaková:
Osobne hodnotím úroveň vzdelávania na FF KU v odboroch ktoré som vyštudovala (SJL + NV) za veľmi dobrú, v niektorých predmetoch za vysokú. Najmä teologické vzdelanie sa uskutočňovalo na úrovni súčasného a najnovšieho európskeho poznania. Aj ostatné predmety prednášali vysokokvalifikovaní odborníci. Uvítala by som možnosť doktorandského štúdia v literárnych odboroch.

Mgr. Viera Kollárová:
Som veľmi rada, že som mohla študovať na tejto fakulte. Myslím si, že v škole boli na prvom mieste kvalitní učitelia s veľkým srdcom. Škola teda ponúkla vzdelanie, úprimných učiteľov, dobrý duch školy.

Mgr. Silvia Liptáková, rod. Holecová:
Niektoré predmety neboli dostatočne odborne vyučované (história), neefektívnosť a nesystematickosť tejto výuky vyústila do štátnicového fiaska tzv. prvých absolventov. Myslím, že najmä na seminároch jednotlivých predmetov by sa mal dávať väčší

dôraz na prípravu na štátnice. Tiež si myslím, že pravý kresťanský duch a radosť sa uberá iným smerom... čo je pre fakultu škoda.

Mgr. Katarína Račáková, rod. Kubašová:
Vyučovanie prebiehalo celkom v pohode. Najviac mi prekážali postoje niektorých vyučujúcich, hlavne z odboru NV. No napriek tomu spomínam na Vás v dobrom.

Mgr. Silvia Stadničárová:
Odborná úroveň vzdelávania v odbore bola vysoká, no viac by som uvítala praktickejšie študovanie vzhľadom na budúcu prax a našu neskúsenosť. Rodinný duch na KU však bol tou hybnou silou, ktorá nás formovala a dala nám viac vedomostí.

Mgr. Jozef Žigo:
Poskytlo mi dynamický rozvoj osobnosti a umožnilo mi rozvíjať odborný rozhľad.

(I. V.)

A takto sa s odstupom času zamysleli nad svojím štúdiom na KU niektorí absolventi Pedagogickej fakulty:

Mgr. Stanislav Dubrovčák
Človeku sa ani nechce veriť, že naša alma mater už bude mať 10 (ako Katolícka univerzita 5) rokov. Zdá sa mi, že sme z nej so slzou v oku odchádzali len pred pár dňami. Ba aj prvé kontakty s univerzitou sú v mojej mysli veľmi živé. Dnes som šťastný, že som kladne odpovedal na oznámenie o prijatí práve tejto univerzite. Spoznal som na nej mnoho úžasných ľudí, na ktorých veľmi rád spomínam. Ani vo sne mi nenapadlo, že na vysokej škole zažijem takúto rodinnú atmosféru.
Ústretovosť pedagogických i nepedagogických zamestnancov často nemala hraníc, čo nám len dodávalo entuziazmus do ďalších aktivít. Dnes sa len čudujem, čomu všetkému (okrem bežných povinností) som sa počas štúdia venoval. Naozaj za mnoho vďačím učiteľom, ktorí vo mne vzbudzovali skutočný záujem o predmet, ktorý vyučovali.
Ďakujem Bohu, že som skoro od samého počiatku mohol byť pri tomto Jeho úžasnom a prospešnom diele. Aj spomienky a ideály, ktoré som si z tejto univerzity odniesol, mi pomáhajú vydržať a angažovať sa v školstve.

Mgr. Slávka Slobodníková
Všetko sa to začalo akoby v neuveriteľnom sne. Bol august 1995 a ja som už uvažovala o príprave na školský rok – ale nie ako študent, ale ako učiteľka. Teda polovičná učiteľka, pretože k úplnosti mi chýbala kvalifikácia. Vtedy sa mi doniesla do uší správa o otvorení Pedagogického inštitútu v Ružomberku a keďže ponúkal štúdium mojej obľúbenej matematiky, rozhodla som sa, že pošlem prihlášku. Druhý predmet v aprobácii bol náboženská výchova a po kratšej úvahe som došla k presvedčeniu, že štúdium náboženstva môže byť zaujímavé a aj užitočné v praxi.
Potom sa už všetko rýchlo zbehlo – pozvánka na prijímacie skúšky, zápis a začiatok prvého semestra. Škola len začínala svoju činnosť, učebne na prednášky a cvičenia boli zatiaľ len provizórne. To ale nepoznamenalo kvalitu nám podávaného učiva. Prišli zápočtové týždne a skúšky a vtedy sme zistili, že hoci naša škola je trochu výnimočná, skúškam sa ani my nevyhneme. Školská knižnica práve začínala svoju činnosť, preto sme si museli pomôcť s dostupným materiálom alebo sa obrátiť inam. Rovnako to bolo aj s prípravou na skúšky, ale tu nám vyšli v ústrety vyučujúci a mnohokrát nám zabezpečili potrebnú literatúru sami.
Dnes už sa mnohí sami venujeme žiakom a odovzdávame im poznatky, ktoré sme počas štúdia nadobudli. Katolícka univerzita nám pomohla nielen získať tie správne vedomosti, ale aj pohľad na svet a spoznať mnoho vynikajúcich ľudí.

Hospodársky vývoj KU za prvých päť rokov jej existencie

Keď 1. júla 2000 začala KU svoju činnosť, bolo vedeniu univerzity jasné, že ak chce uspieť v konkurencii a často nie príliš prajnom prostredí slovenského vysokého školstva, musí popri účelnosti svojej práce – založenej na kvalite výchovnovzdelávacej a vedeckovýskumnej činnosti – zabezpečiť účinnosť svojich operácií tak, aby rástla aj ekonomická sila univerzity.

V prvej fáze podali pomocnú ruku najmä spišské biskupstvo, Konferencia biskupov Slovenska, mesto i farnosť Ružomberok a SCP Ružomberok.

KU začala svoju činnosť v budove spišského biskupstva na Hrabovskej ceste v Ružomberku, kde mal svoje sídlo rektorát, obidve fakulty a kde boli aj prvé študentské domovy. Už v roku 2000 bola schválená základná stratégia budovania infraštruktúry univerzity tak, aby s rozvojom fakúlt a ich študijných programov sa súbežne dotváralo kempusové usporiadanie programových blokov.

Spoločnosť Ježišova ponúkla do dlhodobého prenájmu svoju budovu na Hlinkovom námestí, čím sa vytvoril základ pre nový kempus Pedagogickej fakulty.

Prenájmom, resp. kúpou budov od mesta a VÚC sa od roku 2002 do roku 2004 rozšírili možnosti na vyučovanie, ubytovanie študentov v Ružomberku. Bez realizácie týchto zmien by sa len veľmi ťažko dal uspokojiť čoraz väčší záujem študentov o štúdium na KU. Od roku 2002, keď sa KU stala verejnou vysokou školou, extenzívny rozvoj KU sa riešil aj s pomocou kapitálových dotácií MŠ SR, ktoré rozhodujúcou mierou prispeli na vybudovanie auly, novej budovy rektorátu KU a na dokompletovanie kempusu na Hrabovskej ceste v Ružomberku. Od roku 2003 reagovala KU na vysoký dopyt po štúdiu nových programov (ošetrovateľstvo, sociálna práca, manažment) a infraštruktúra univerzity bola dotváraná aj v iných mestách severného Slovenska. Využila sa výhodná ponuka farnosti a mesta Poprad na otvorenie štúdia v Poprade a ponuka spišského biskupstva na rozvoj činnosti v Levoči. Pristúpením teologickej fakulty do zväzku KU sa od roku 2003 začala rozvíjať jej činnosť za veľkorysej pomoci košického arcibiskupstva, resp. spišského biskupstva v priestoroch týchto cirkevných inštitúcií.

Súbežne s tvorbou priestorového usporiadania KU vznikli vysoké požiadavky na vybavenie priestorov najmä informačnými technológiami ako najvážnejším technologickým faktorom rozvoja univerzity. Zabezpečenie tejto priority sa realizovalo tak z rozvojových programov dotovaných MŠ SR, ako aj z vlastných zdrojov.

Všetky tieto zmeny pozitívne ovplyvnili vývoj aktív KU. V roku 2000 začínala univerzita s aktívami vo výške 1 839 tis. Sk, v nasledujúcich rokoch bol vývoj aktív (v tis. Sk) nasledovný:

Rok (stav)	Stále aktíva - majetok	Obežný majetok	Aktíva celkom
31. 12. 2001	45 753	2 403	48 156
31. 12. 2002	42 441	23 267	65 708
31. 12. 2003	57 678	38 272	95 950
31. 12. 2004	101 082	63 171	164 253

Za posledné tri roky len dve verejné vysoké školy na Slovensku dosiahli každý rok kladný výsledok hospodárenia a Katolícka univerzita v Ružomberku je jednou z nich. Tento výsledok sa podarilo dosiahnuť napriek mnohým rezervám, ktoré v hospodárení sú ako napr. menšie výnosy z vedeckej činnosti, z projektov EÚ a od sponzorov a donátorov, vysoká energetická náročnosť v niektorých starších nezrekonštruovaných budovách...

Za krátke obdobie piatich rokov sa KU prepracovala z najmenšej medzi ekonomicky stredne silné slovenské verejné vysoké školy, a to aj napriek tomu, že kapitálový príspevok od štátu nebol za toto obdobie ani zďaleka porovnateľný s príspevkom pre ostatné verejné vysoké školy.

Ing. Pavol Budaj, kvestor KU

PRIESTOR PRE PROREKTOROV

prof. ThDr. Dr. Ľubomír Stanček, PhD.
prorektor KU pre vzdelávanie a výchovu

Čo je to päť rokov?

Päťročné dieťa si začína uvedomovať život okolo seba. Zriedka päťročný strom začína rodiť ovocie. Päťročné víno si začínajú vážiť gurmáni. Päť rokov znamená aj niečo iné. Mení sa móda, odchádzajú idoly a hviezdy z oblasti športu, kultúry. Ináč sa pozeráme na rodinu s piatimi deťmi ako na rodinu s jedným dieťaťom.

Naša Katolícka univerzita oslavuje päť rokov svojej existencie. Čo pre nás, čo na nej študujeme, v nej pracujeme, znamená týchto päť rokov? Je pravdou, že Katolícku univerzitu nie je správne prirovnávať k univerzitám, ktoré už majú desaťročia svoju tradíciu. Náš pohľad máme upriamiť na tých päť rokov za nami, čo bolo, ako sme to zvládli. Už môžeme čo-to povedať o našej Katolíckej univerzite. Náš pohľad musíme mať upriamený na budúcnosť.

Čo by sme popriali Katolíckej univerzite, a teda aj sami sebe? Iste len to najlepšie, veď je to naša ALMA MATER. Najdôležitejšie je žiť v realite. Čo bolo už nemôžeme zmeniť, iba vylepšovať, alebo napraviť. Čo bude, nesmieme podceňovať. Múdry človek žije múdro svoju prítomnosť.

Čo teda vidíme dnes na našej Katolíckej univerzite?

Záujem o štúdium na fakultách KU vyjadruje počet registrovaných prihlášok. Rastie nielen počet prihlásených študentov, ale aj počet zapísaných a končiacich štúdium. Od roku 2003 KU prešla na kreditový systém a usiluje sa o zvyšovanie vzdelávacieho procesu. Systém vzdelávania si vyžaduje na všetkých stupňoch zvyšovanie kvality. Dôraz sa nekladie len na pedagogickú činnosť, vnútorné hodnotenie, ale aj na zvyšovanie náročnosti a zodpovednosti vo všetkých oblastiach výchovy, vzdelávania a umeleckej činnosti.

KU sa v posledných rokoch rozrástla čo do počtu študentov i pedagógov. V budúcnosti počet študentov bude závisieť aj od náročnosti kritérií riadenia, vedy, vzdelávania a ostatných podstatných kritérií, ktoré si KU uvedomuje a ktorým v predstihu chce venovať pozornosť. Región, v ktorom sa KU nachádza, začína evidovať zníženú populáciu. Vstup do EÚ a možnosť výberu štúdií sa odrazí aj v oblasti výberu študentov. Rozširuje sa ponuka o bakalárske štúdia a následne i magisterské. Rast KU by sa mal odraziť aj v doktorskom a doktorandskom stupni. Narastajúci počet doktorandov a študijných odborov si vyžaduje rovnako narastajúci počet vyučujúcich, školiteľov a pedagógov vo všetkých akademických hodnostiach. Pri svojej vzdelávacej a výchovnej činnosti si KU uvedomuje aj otázku finančných prostriedkov. Vedenie univerzity má snahu za pomoci vedenia fakúlt, ekonomického úseku a taktiež študentov kvalitatívne zviditeľňovať svoju činnosť.

Hovorí sa o človeku a môžeme to povedať aj o našej Katolíckej univerzite, že natoľko je mladý, nakoľko sa cíti. Univerzita zostaň mladá, ako sú mladí tvoji študenti. Kolegovia, zostaňme mladí, aj keď našej univerzite bude pribúdať rokov. Ako je Cirkev vždy mladá v svojich členoch, tak nech je aj naša univerzita mladá, ale zároveň vedomá si zodpovednosti za vedu, za jej odbornú budúcnosť, za zodpovedných ľudí, ktorí budú univerzite robiť dobré meno, česť a ktorí budú hrdí, že študovali na Katolíckej univerzite, keď ona sa rozbiehala zo štartovacej čiary.

---

prof. Ing. Ján Kurucz, PhD.
prorektor KU pre vedu a rozvoj

Vedeckovýskumná činnosť na univerzite

Neoddeliteľnou súčasťou činnosti Katolíckej univerzity, ktorá vyplýva zo zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách v znení neskorších predpisov je napĺňanie svojho poslania rozvíjaním, uchovávaním a šírením poznania prostredníctvom výskumnej, vývojovej alebo umeleckej činnosti.

Vedeckovýskumná činnosť sa v podmienkach KU realizuje na základe dokumentu „Dlhodobý zámer vedeckovýskumnej činnosti na obdobie 2005-2009“, ktorý bol prerokovaný a prijatý Vedeckou radou KU 7. marca 2004.

Uvedený koncepčný materiál výstižne charakterizuje celospoločenské súvislosti vedeckovýskumnej činnosti, a to i na úrovni európskeho výskumného priestoru. Konštatuje sa, že: „Európske krajiny v rámci transformačného procesu výrazne smerujú do jednotnej Európy, to sa týka aj vzdelávania, najmä univerzitného, rovnako aj univerzitnej vedy a výskumu.“ Táto skutočnosť musí limitovať naše snahy a plne akceptovať skutočnosť, že sa postupne začína formovať aj jednotný európsky výskumný priestor.

Tak, ako celá naša spoločnosť, slovenské univerzity, ktoré v súčasnosti prechádzajú a ktoré ďalej budú prechádzať zložitým transformačným procesom, tak aj naša univerzita zaznamenáva dynamický proces zmien. Za obdobie posledných piatich rokov je to dynamika neobyčajne veľká, ktorá vyžaduje premenu prístupov vo všetkých sférach univerzitného života.

Výraznejšia liberalizácia výskumného priestoru na slovenských univerzitách, a teda aj na KU, sa kultivuje len veľmi diferencovane a pomerne namáhavo. Našou neustálou snahou by mala byť uvedomelá realizácia aktivít vo vedeckovýskumnej činnosti v rámci vymedzeného priestoru.

V kontexte postavenie KU v slovenskom ako aj európskom výskumnom priestore je treba zásadne postúpiť:

- v systematickom rozvíjaní univerzitnej vedy,
- v prenikaní vedeckých poznatkov do výchovno-vzdelávacieho procesu,
- v systematickej a uvedomelej orientácii na rozširovanie a skvalitňovanie vedeckovýskumnej práce na všetkých pracoviskách našej univerzity.

V súčasnom období je vedeckovýskumná činnosť na KU priamo aj nepriamo zameraná predovšetkým na rozvoj jednotlivých vedných disciplín v závislosti od uskutočňovaných študijných programov, na rozvoj študijných odborov a študijných programov vychádzajúcich z celospoločenských požiadaviek, na zabezpečenie úloh odborného radu vedecko-pedagogických pracovníkov.

Vedeckovýskumná činnosť musí patriť medzi základné aktivity pedagógov našej univerzity, pedagógovia totiž nie sú len sprostredkovateľmi vedeckých či technických poznatkov, ale aj

ich aktívnymi spolutvorcami, sú zároveň pracovníkmi, ktorí sa aktívne podieľajú na rozvoji vlastnej vednej špecializácie či vedného odboru a sprostredkovávajú svetové poznatky, samozrejme podľa potrieb študijného programu, svojim študentom, cez optiku vlastného vedeckého poznania.

Súčasne si veľmi uvedomujeme, že vedeckovýskumná činnosť musí ešte výraznejšie ovplyvňovať kvalifikačný rast pracovníkov KU, ktorý pozitívne posúva úroveň kvalifikačnej štruktúry jednotlivých katedier, ústavov. Významným nástrojom na zvyšovanie kvalifikačnej úrovne je doktorandské štúdium. Naše skúsenosti ukazujú, že kvalita plnenia študijnej a vedeckej časti programu záleží predovšetkým na samotnom doktorandovi, no v nemalej miere aj na jeho školiteľovi z našich radov. Úspešnosť vedeckovýskumnej práce doktoranda sa prejavuje najmä v jeho účasti na riešení projektov a vo výstupoch vo forme publikačnej činnosti.

Pri formovaní koncepčných zámerov vedeckovýskumnej činnosti je potrebné nadviazať na dosiahnutý stav fakúlt, katedier a ústavov univerzity. Treba však, uvedomujúc si všetky väčšie či menšie nedostatky, pokračovať v pozitívnych tendenciách, v poznatkoch a skúsenostiach, ale i tradíciách, ktoré sa na jednotlivých pracoviskách dosiahli, a cieľavedomo sa orientovať na zvyšovanie kvality a náročnosti vedeckovýskumnej činnosti.

Neustále však máme na zreteli i požiadavku dnešných dní – požiadavku cieľavedomého začleňovania výsledkov vlastnej vedeckovýskumnej práce do obsahu, foriem a metód vzdelávania v akreditovaných študijných programoch.

Medzi strategické rozvojové smery vedeckovýskumnej činnosti možno definovať tieto nosné smery rozvoja:

- oblasť výchovy a vzdelávania,
- výskum v prírodných, humanitných, sociálnych vedách,
- oblasť informatiky,
- zdravotnícke vedy a ošetrovateľstvo,
- teologické vedy,
- výskum vo vedách o umení (hudobné a výtvarné vedy),
- žurnalistický a masmediálny výskum,
- výskum v oblasti kanonického práva.

Vedeckovýskumná činnosť na KU bola zabezpečovaná predovšetkým tvorivými osobnosťami, ktoré dlhodobo dosahujú výborné výsledky: prof. RNDr. Pavol Kluvánek, CSc., doc. RNDr. Roman Frič, DrSc., prof. PhDr. Jozef Mlacek, CSc., doc. PhDr. Peter Volek, PhD., Mons. prof. ThDr. Ing. Anton Konečný, PhD., doc. ThDr. Peter Zubko, PhD., ale aj ďalší.

Všetkým menovaným, ale i ďalším ostatným vyslovujem uznanie za ich vklad a podiel do vedeckovýskumnej činnosti Katolíckej univerzity v Ružomberku.

PhDr. Dalibor Mikuláš
prorektor KU pre zahraničné vzťahy a mobility

Zahraničné vzťahy a mobility na univerzite

Vysoké školstvo na Slovensku v poslednom období zaznamenáva vážne zmeny, ktoré sú v európskom kontexte spojené aj s posilňovaním Lisabonskej stratégie, prijatej Európskou úniou v roku 2000 s cieľom sústrediť sa na obnovenie a rast konkurencieschopnosti, zvýšenie potenciálu a premenu znalosti na pridanú hodnotu. Pre akademickú obec tak spomínané zmeny zdôrazňujú predovšetkým systém americkej vysokej školy existujúcej, pôsobiacej a spolupracujúcej v konkrétnej komunite, respektíve geopriestore a nie v nejakom vákuu, či izolovanom priestore bez priameho kontaktu so svojím najbližším a vzdialenejším okolím. Koncept európskej vysokoškolskej inštitúcie má teda pred sebou ďalšiu etapu svojho vývoja.

Za uplynulých päť rokov svojej existencie Katolícka univerzita v Ružomberku ako verejná vysoká škola konfesijného charakteru v tomto kontexte sústredila pozornosť v oblasti zahraničných vzťahov najmä na medzinárodnú spoluprácu s univerzitami podobného charakteru. Po prvej fáze nadväzovania kontaktov v medzinárodnom priestore nastala fáza etablovania sa v medzinárodnom priestore, spojená s plnohodnotným zapojením sa do štruktúr Federácie európskych katolíckych univerzít /FUCE/. Navyše sa na základe podpísanej dohody EÚ s USA a programov multinárodných partnerstiev pre spoluprácu v oblasti vysokoškolského vzdelávania javia rozvíjajúce sa kontakty univerzity s inštitúciami v Spojených štátoch, ako napríklad Notre Dame University, Florida Gulf Coast University, Ave Maria University a pod., ako veľmi perspektívne. Posilňovať naďalej mobilitu študentov a učiteľov, ktorá je tiež koncepčným cieľom EÚ a Bolonského procesu je jednou z prioritných úloh univerzity v rámci zahraničnej spolupráce s priamou konzekvenciou pre rozvoj vedeckovýskumnej činnosti. Mobilitná aktivita na našej univerzite má v takomto priestore progresívny trend. Je však nutné dodať, že v prebiehajúcom akademickom roku 2004/2005 oddelenie zahraničných vzťahov a mobilít, aj na základe svojho zriadenia a vymedzenia, zásadným spôsobom venuje zvýšenú pozornosť systému a koncepčnosti manažmentu práce i problémovým oblastiam pri reciprocite mobilít, ako aj práci reflektujúcej čiastočné, prípadne úplné odstránenie existujúcej jazykovej bariéry najmä v prípade učiteľských mobilít.

Medzinárodná spolupráca Katolíckej univerzity v Ružomberku, realizujúca sa na základe bilaterálnych dohôd Socrates/Erasmus v rámci európskeho priestoru, ale aj v rámci priamych dohôd, ktoré vznikli prostredníctvom ďalších iniciatív, v súčasnosti reflektuje priestor vymedzený nasledujúcimi zahraničnými vysokoškolskými inštitúciami:

- Katholische Universität Eichstätt – Ingolstadt
- LUMSA University of Rome
- Katolicki Uniwersytet Lubelski
- Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Maďarsko
- Katholieke Universiteit Leuven
- Universität PASSAU
- Karlova Univerzita v Prahe
- Akademia Pedagogiczna w Krakowie
- Uniwersytet Slaski w Katowicach
- Akademia im. Jana Dlugosza w Czestochowie
- Ostravská univerzita v Ostravě
- Západočeská univerzita v Plzni
- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
- Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
- Universität für Musik und darstellende Kunst GRAZ
- Uniwersytet Marii Curie - Sklodowskiej v Lubline
- Wydzial Teologii Papiezskiej Akademii Teologicznej v Krakowie
- Technická univerzita v Liberci, ČR
- Florida Gulf Coast University, Fort Myers, USA

ZAHRANIČNÉ VZŤAHY KU V ROKU 2005

Vyvrcholením piateho roku existencie Katolíckej univerzity v Ružomberku sú aj aktuality reflektujúce snahy v roku 2005 o zintenzívnenie zahraničných vzťahov v rámci Európskej únie, ale aj v zámorí. Na úrovni rektorátu KU v Ružomberku došlo k nasledovným oficiálnym rokovaniam, ktoré načrtávajú kontúry ďalšieho vývoja Katolíckej univerzity v Ružomberku vo vedeckovýskumnom a vzdelávacom kontexte.

Katolícka univerzita v Ružomberku mala svoje zastúpenie na dvoch dôležitých pracovných cestách v Spojených štátoch. V dňoch 16. 3. - 24. 3. 2005 to bola účasť prorektora KU v Ružomberku pre zahraničné vzťahy a mobility a primátora mesta Ružomberok na konferencii Spoločnosti vied a umení so sídlom vo Washingtone /SVU/ v North Miami na Floride. Po konferencii pokračovali rokovania vo Fort Myers a Naples. Išlo najmä o akademickú spoluprácu s dôrazom na možnosti štúdia a semestrálne pobyty pre študentov KU v Ružomberku. Pri každej návšteve vysokoškolského areálu Florida Gulf Coast University in Fort Myers a Ave Maria University in Naples, Florida bolo pozoruhodným zážitkom vidieť realizáciu konceptu univerzity ako multifunkčného centra poskytujúceho nielen vzdelanie, ale aj široké možnosti spoločenského, kultúrneho, športového a iného charakteru. Vznik univerzity na Floride znamená prítomnosť akademického mesta so svojou vlastnou infraštruktúrou, rozrastajúceho sa však do plne integrovaného systému slúžiaceho obyvateľom regiónu. Fenomén prítomnosti univerzity veľmi zásadným a priamym spôsobom vplýva na rozvoj regiónu, na úroveň výšky nezamestnanosti. Regionálna vláda pripravuje pre nových absolventov konkrétne pracovné možnosti a podporu, aby tak zamedzila ich odchodu z regiónu a využila ich potenciál pre rozvoj domácej komunity. Samotná univerzita pracuje prostredníctvom návštevných exkurzií a výchovných projektov na tom, aby venovala pozornosť deťom z materských a základných škôl a stredoškolským študentom, ktorí sa v budúcnosti budú môcť rozhodnúť na základe vlastnej skúsenosti, či chcú študovať na univerzite im už známej. Jedným z najvýznamnejších faktorov fungovania takéhoto konceptu /ktoré si univerzita vysoko váži a oceňuje/ je filantropický rozmer občianskej angažovanosti v rámci priamej finančnej podpory pre rozvoj univerzity, ako aj finančná a materiálna podpora subjektov, ktorá je tiež pre ne súčasťou ich ziskového podnikateľského, obchodného a iného zámeru.

Účasť prorektora pre zahraničné vzťahy a mobility a prodekana pre vedu, umenie a doktorandské štúdium FF KU v Ružomberku, Dr. Mariána Kunu, na sympóziu Catholic Higher Education in Eastern Europe and the United States: Opportunities and Challenges, organizovanom v dňoch 4. – 10. 4. 2005 prostredníctvom profesora Jamesa McAdamsa, riaditeľa The Nanovic Institute for European Studies, Notre Dame University, South Bend, Indiana, USA, bola ďalšou významnou udalosťou v oblasti rozvoja Katolíckej univerzity. Konferencie sa zúčastnili prorektori, filozofi a pozvaní zástupcovia jednotlivých katolíckych univerzít strednej a východnej Európy, menovite KU Maďarska, KU Slovenska, KU Poľska, KU Ukrajiny a rodiacej sa KU Chorvátska. Títo zástupcovia venovali svoju pozornosť predovšetkým možnostiam spolupráce v kontexte USA – stredná a východná Európa, ale tiež i rozvoju medzinárodnej spolupráce medzi samotnými katolíckymi univerzitami v už špecifikovanej európskej oblasti. Čo sa týka prednáškovej činnosti, bol blok prednášok sympózia rozdelený do troch častí. Prorektor KU v Ružomberku odprezentoval príspevok v rámci druhého panelu prezentácií pod názvom Akademické poslanie katolíckej univerzity. Druhú fázu sympózia tvorili diskusie a negociácie týkajúce sa konkrétnych krokov spolupráce medzi vysokoškolskými inštitúciami, napríklad:

- podpora účasti spomínaných európskych inštitúcií na konferenciách, sympóziách, seminároch, stážach najmä v oblasti akademickej spolupráce, disciplín filozofia a teológia s dôrazom na úplnú jazykovú pripravenosť účastníkov /anglický jazyk/;
- príprava druhého sympózia, ktoré sa má uskutočniť v mesiaci október 2005 v Ostrihome, s emfázou na riešenie aktuálnych výziev a problémov v medzinárodnom i vnútornom kontexte katolíckej univerzity vo všeobecnosti, zabezpečovaného organizačným prípravným výborom v zložení rektor KU v Budapešti, prorektor KU v Ružomberku a riaditeľ The Nanovic Institute in Notre Dame;
- príprava učiteľských mobilít v americko-európskom geo-priestore.

Sympózium, ktoré sa uskutočnilo na pôde univerzity v Notre Dame, poskytlo významnú príležitosť pre spoluprácu katolíckych univerzít nielen na oboch stranách Atlantiku, ale aj pre živšiu spoluprácu katolíckych univerzít na starom kontinente. Takýmto spôsobom sa vytvára vhodná situácia na užšiu spoluprácu tak na úrovni konkrétnych vedných disciplín, ako aj v kontexte integrovanej akademickej spolupráce v katolícky konfesionálnom vysokom školstve vo všeobecnosti.

27. – 28. apríla 2005 sa v Poľsku uskutočnilo jedno z ďalších významných rokovaní o vzájomnej spolupráci a príprave rámcovej zmluvy s Katolíckou univerzitou v Lubline ako priama konzekvencia predchádzajúcej udalosti. Zahraničná pracovná cesta sa uskutočnila na najvyššej úrovni reprezentovanej rektormi oboch univerzít a ich prorektormi. Rektor Katolíckej univerzity v Ružomberku, doc. Boris Banáry, vymedzil základnú osnovu nasledovnými bodmi:

- spolupráca v rámci mobilít Erasmus/Socrates a jej posilnenie,
- spoločná participácia na publikačnej a vedeckovýskumnej činnosti,
- partnerská účasť na medzinárodných vedeckých projektoch,
- podpora užšej spolupráce medzi filozofickou, pedagogickou a teologickou fakultou Katolíckej univerzity v Ružomberku a Katolíckej univerzity v Lubline,
- spoločné plánovanie spolupráce a aktivít v rámci FUCE.

Program stretnutia koordinoval a viedol prof. Miroslaw Kalinowski, prorektor pre výskum a zahraničné vzťahy Katolíckej univerzity v Lubline, v spolupráci s prodekankou PF KU v Ružomberku Dr. Janou Móricovou.

Európsky koncept vysokoškolského vzdelávania doplnili dve vážne stretnutia, ktoré sa uskutočnili v tom istom dni 5. mája 2005. Kým rektor KU v Ružomberku sa stretol s Dr. Jánom Figeľom, komisárom Európskej únie, pri príležitosti prednášky Európsky priestor vysokoškolského vzdelávania na Univerzite Komenského v Bratislave, v Ružomberku prorektori KU prof. Stanček a Dr. Mikuláš v spolupráci s primátorom mesta Ružomberok Dr. Čechom prijali poslanca Európskeho parlamentu Dr. Miroslava Mikolášika. Pracovné rokovania boli zamerané na možnosti participácie KU v Ružomberku v štruktúre EÚ v oblasti vedy, výskumu, vzdelávania a zahraničných vzťahov, ale aj na možnosti spolupráce mesta Ružomberok s inštitúciami EÚ v oblasti regionálneho rozvoja za aktívnej pomoci univerzity. Konkrétnym výstupom rokovaní bolo naplánovanie a spoločná príprava medzinárodnej vedeckej konferencie na aktuálne témy EÚ s dôrazom na otázky etiky a bioetiky. Nemenej významnou udalosťou bude i zahraničná cesta rektora KU a primátora mesta do Bruselu, ktorá sa má uskutočniť v mesiaci jún práve na základe osobného pozvania poslanca Európskeho parlamentu Dr. Miroslava Mikolášika.

PhDr. Dalibor Mikuláš
prorektor KU pre zahraničné vzťahy a mobility

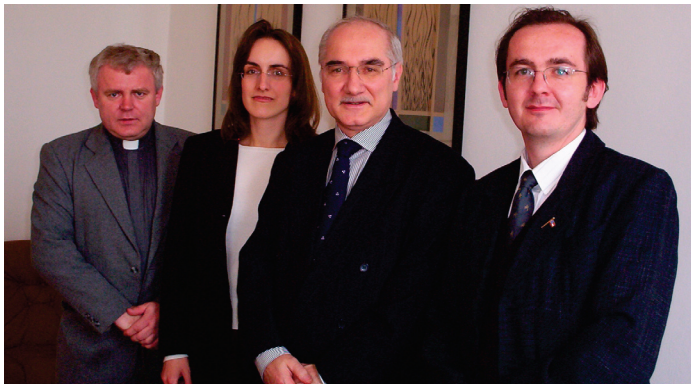

Prijatie poslanca EP Dr. Mikolášika na rektoráte KU

Kuriér Katolíckej univezity

Vydáva Katolícka univerzita v Ružomberku
Námestie Andreja Hlinku 60, 034 01 Ružomberok
tel. (fax): 044 / 43 16 111 (207)
kurier@ku.sk, www.ku.sk